Cena egz. 20 groszy. Nakład 40000 egzemplarzy. Dziś 14 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika" dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY".
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17 w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.15 zł. miesięcznie, 9.45 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.54 zł. miesięcznie, 10.61 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7.15 zł., za granicę 9.65 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 60. | **BYDGOSZCZ, czwartek dnia 13 marca 1930 r.** | **Rok XXIV.**

Bez protektorów.

Obserwując współczesne życie społeczne, zauważyć możemy niewątpliwie osłabienie prężności organizacyj zawodowych, a także aktywności politycznej szerokich mas. Okres „rozpolitykowania" tłumów minął. Zebrania polityczne i zawodowe nie ściągają już tych tłumów, co niegdyś. Zjawisko to, samo w sobie, ma bezsprzecznie pewne strony dodatnie. W atmosferze podniecenia wiecowego i ciągłych strajków niema poprostu nastroju do poważnej i skutecznej pracy, która jedynie nas z obecnego położenia wyprowadzić może. To też — chwała Bogu — że okres ten przeminął. Niemniej jednak grozi tu pewne przeciwne zupełnie niebezpieczeństwo. Po okresie chorobliwego podniecenia — przyszło przytłumienie, depresja. Objawia się to m. in. w zaniku zainteresowań oświatowych. Takie n. p. kursy T. C. L. które w pierwszym roku istnienia zgromadziły c. 700 uczestników, wykazywały z roku na rok coraz mniejszą frekwencję, aż w ostatnim roku zupełnie akcja ta ugrzęzła. Podobne były losy N. U. R. Nie jest to więc objaw odosobniony.

Oświata i aktywność polityczno-narodowa idą zawsze w parze — załamanie się jednego odbija się na drugiem i na odwrót. Jakie są przyczyny tego zjawiska? Przedewszystkiem depresja gospodarcza, która ciężarem ołowiu przytłacza wszelkie bardziej idealistyczne zainteresowania. Druga przyczyna, niemniej doniosła, to przemęczenie zmianami i przewrotami. Jest pewne prawo socjologiczne, sformułowane przez naszego czołowego socjologa, prof. Znanieckiego, które mówi, że skoro pewna ilość następujących po sobie zmian daje w następstwie ujemne wyniki, wytwarza się ogólna niechęć do wszelkiej przebudowy, czyli poprostu konserwatyzm. Z drugiej strony niewątpliwie, można i przeciwne zjawisko zaobserwować postępującą radykalizację — przesuwanie się mas na lewo. Jest to o tyle do pogodzenia z powyższem prawem, że chodzi tu nieraz o ujemne doświadczenia z obietnicami stronnictw umiarkowanych, które oczywiście mimo najszczerszych chęci nie zawsze mogą wszystkie swe zamierzenia przeprowadzić.

Z prądów tych korzystają ci, którym zależy na aktywności mas, którzy wolą politykę, robioną w ciszy gabinetów, nie podlegającą zbyt silnej kontroli. Z drugiej strony istnieje silny prąd, który w imię solidarności wszechstanowej i interesów narodu czy też państwa pragnie jak najbardziej przytłumić wszelkie ruchy zarobkowe i wszystko, co się z tem łączy, by masy przestały myśleć o swoich interesach klasowych i zaprzęgły się do służby dla narodu.

Piękne byłyby to wszystko i bardzo wzniosły byłby taki patrjotyzm. Niestety, o ile się przyjrzymy sprawie bliżej, to wygląda to tak, że ci, którzy chcą masom to samozaparcie narzucić, sami siedzą u sytych żłobów, a gdy przyjdzie na nich kolej do ofiary w imię tego wspólnego dobra, wtedy zasłaniają się niemożliwością, interesem ogólnym itd. Wystarczy nieraz wziąć udział w jakiejś konferencji zarobkowej, by się o tem przekonać. Walka o byt stała się twardszą jeszcze niż była dawniej, bo warunki są trudniejsze. I w walce tej siły klasy pracującej zaczynają obecnie słabnąć... Trzeba sobie tę prawdę jasno uprzytomnić. Słabniemy — ponieważ tracimy siłę rozpędową naszych organizacyj, a te znowu rozkruszają się w atmosferze ogólnego zniechęcenia i — nieraz — wyraźnego przeciwdziałania ze strony państwa. Jest to prawdą brutalną, ale nie dająca się zaprzeczyć, że tylko z tym liczą się, kto ma wpływy i siłę. Jeżeli szerokie masy pracujące pozwolą się do snu ululać, i oddadzą innym tę potęgę polityczną, która im przypada — w dzisiejszym ustroju — z racji ich siły liczebnej — wtedy ten proces rozkruszania pójdzie dalej i powoli nowe warstwy panujące, czy to pewne kliki, czy zorganizowani kapitaliści, wezmą wszystko „za łeb" i stworzą taki ustrój, w którym pod względem „sprawiedliwości", „porozumienia" klas i „interesów państwowych" czy narodowych szeroki tłum nędzarzy służyć będzie za podnóżek dla nielicznych wybrańców. A wtedy — oczywiście skorzystają z tego najróżniejsi burzyciele, domorodni i opłacani przez wrogie nam potęgi, czyhające na naszą zgubę.

Czy jest sposób, by ten proces dziejowy „reakcji" powstrzymać? Nie zda się na nic krzykactwo radykalne, nie wyda zdrowych owoców nienawiść. Jest tylko sposób jeden: trzeba wbrew wszelkim trudnościom budować zręby własnych organizacyj politycznych, zawodowych i oświatowych, opartych na masach pracujących; nie w celu rozpalania nienawiści klasowej, której wyniki pokazuje nam Rosja, ale dla samodzielnej walki o sprawiedliwość, o prawo do ludzkiego bytu, do uczestnictwa w dobrach wspólnej kultury narodowej. Jedynie samodzielnie zorganizowana, silna i uświadomiona klasa pracująca, która nie odepchnie pomocy jednostek dobrej woli z innych warstw, ale nie pozwoli sobą rządzić ani się tumanić w imię nadużywanych haseł, tylko taka klasa będzie świadomie z innemi klasami współpracować dla dobra Ojczyzny i Kościoła — jak wolni z wolnymi — i równi z równymi — lecz nie jako przedmiot opieki.

Taki jest sens istnienia chrześcijańskiego ruchu społecznego — w dziedzinie oświatowej, zawodowej i politycznej. Wierzymy, że do nas, którzy nie z nienawiści, ale z miłości bliźniego chcemy walczyć o lepszą dolę mas i o sprawiedliwość — należy i należeć musi przyszłość. **A. N.**

Reichstag przyjął w drugiem czytaniu plan Younga
oraz umowę wyrównawczą z Polską.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 12. 3. W dniu wczorajszym odbyło się głosowanie po drugiem czytaniu planu Younga i umowy wyrównawczej polsko-niemieckiej. Plan Younga został przyjęty 263 głosami przeciwko 174 przy 25 powstrzymaniach od głosu. Umowa wyrównawcza z Polską została przyjęta **224 przeciwko 206 głosom przy 29 wstrzymaniach od głosu.** Tak więc uzyskał plan Younga dość poważną większość, natomiast większość przy umowie z Polską, wynosząca 18 głosów powstała jedynie wskutek powstrzymania się od głosu bawarskiej partji ludowej. Wśród posłów, którzy głosowali imiennie przeciwko umowie likwidacyjnej z Polską, było **26 posłów stronnictw rządowych,** a mianowicie 8 posłów ludowych, m. in. były gubernator kolonji afrykańskiej dr. Schnee oraz **18 naszych „przyjaciół" centrowych.** Należy zaznaczyć, że wśród centrowców, którzy głosowali przeciwko umowie, znajdował się również osławiony **dr. Hermes,** który w swoim czasie prowadził rokowania z Polską i który teraz swoim głosem wykazał najlepiej, do czegobyśmy doszli, gdyby p. Hermes w dalszym ciągu przewodniczył delegacji niemieckiej. Innym centrowcem przeciwstawiającym się umowie z Polską był **prałat Ulitzka,** który również nie chce widocznie normalnych stosunków z Polską.

W dzisiejszą środę odbyć się ma trzecie czytanie planu Younga i poszczególnych umów wyrównawczych. Będzie to **głosowanie ostateczne.** **B.**

Widmo kryzysu rządowego w Anglji.
Być może, że Mac Donald rozwiąże parlament.

(Własna służba telegraficzna Dz. Bydg.)

Londyn, 12. 3. Wczoraj o godz. 9-ej został rząd Mac Donalda przegłosowany w parlamencie. Wniosek konserwatystów, aby na przyszłość od węgla sprzedawanego w kraju nie pobierać dodatkowej opłaty na popieranie wywozu węgla angielskiego zagranicę, przeszedł. Po tem zwycięstwie opozycji rozległy się głosy posłów konserwatywnych i liberalnych: **Pakujcie swoje manatki, ruszajcie do domu.**

Charakterystyczne jest, że lewe skrzydło partji pracy również wyraźnie objawiło zadowolenie z klęski rządu. Były premjer Baldwin zapytał się z kolei Mac Donalda, czy kładzie on nacisk na dalszy ciąg pracy parlamentarnej. Mac Donald odpowiedział, że ma **dwa dni czasu,** aby zdecydować się na ustąpienie albo na cofnięcie projektu ustawy, która przepadła, względnie na rozwiązanie izby gmin.

Położenie jest dotychczas niewyjaśnione. Rozchodzą się pogłoski, że **Mac Donald spróbuje ewentualnie rozwiązać parlament,** aby wykorzystać niezgodę między konserwatystami a liberałami. **Tl.**

Petkiewicz ostatecznie zdyskwalifikowany w Ameryce

Nowy Jork, 11. 3. (PAT). Associated Atletic Union (amerykański związek lekkoatletyczny) skreślił Petkiewicza z listy dalszych startów w Stanach Zjednoczonych na skutek depeszy radjowej prezesa międzynarodowego związku lekkoatletycznego Edstroema. Ani lakoniczna depesza prezesa Edstroema, ani amerykański związek lekkoatletyczny nie podają powodu dyskwalifikacji polskiego długodystansowca, któremu uniemożliwiają w ten sposób start, wyznaczony za kilka dni w zawodach rycerzy Kolumba.

*

(Jak wiadomo, chodzi o zarzut podniesiony przeciw Petkiewiczowi, że pobrał on subwencję od rządu polskiego. Petkiewicz otrzymał bowiem t. zw. paszport dyplomatyczny — co, naszem zdaniem, żadnym powodem do dyskwalifikacji nie jest. — Przyp. red.)

Poznań zaprotestował
przeciw systemowi podatkowemu.

Z Poznania donoszą: W ub. wtorek od godz. 13 w południe wszystkie sklepy i składy w Poznaniu zostały zamknięte. Na witrynach nalepiono kartki z napisami „Zamknięte na znak protestu przeciwko systemowi podatkowemu". Poza sklepami zamknięte były również restauracje, cukiernie, a nawet instytucje społeczne i banki. Nieczynne były również administracje pism.

Zamknięto także sklepy **w Gnieźnie i Murowanej Goślinie,** gdzie o godz. 13 w południe z trzaskiem spuszczono żaluzje 66 sklepów.

Na czele Banku Rzeszy stanie dr. Luther.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 12. 3. Rada generalna Banku Rzeszy wybrała w dniu wczorajszym jednogłośnie na następcę dr. Schachta byłego kanclerza Rzeszy dr. Hansa Luthra. Dr. Luther wybór przyjął i oświadczył dziennikarzom we Frankfurcie nad Menem, gdzie obecnie przebywa, że zamierza pracować nad **podniesieniem zaufania do przyszłości Niemiec.** Dr. Luther uważa przypływ pożyczek zagranicznych, o ile są przeznaczone dla celów produktywnych, za pożądany oraz liczy na przeprowadzenie w najbliższym czasie reformy administracyjnej Niemiec, którą się dotychczas zajmował jako prezes Związku Odnowienia Rzeszy. Ten ostatni urząd obecnie dr. Luther składa, ponieważ pragnie się całkowicie poświęcić sprawom Banku Rzeszy. **B.**

Kronika telegraficzna.

Warszawa, 12. 3. (PAT). P. Prezydent Rzplitej przyjął w dniu wczorajszym delegację komitetu obchodu imienin p. marszałka Piłsudskiego w osobach generała Wróblewskiego i prof. Michałowicza. Następnie p. Prezydent Rzplitej przyjął p. ministra Jantę-Połczyńskiego.

Warszawa, 12. 3. (PAT). Marszałkowi Senatu Szymańskiemu złożył wizytę poseł sowiecki w Warszawie Owsiejenko.

Warszawa, 12. 3. (tel. wł. Krążą pogłoski o zmianach na placówkach dyplomatycznych w Berlinie i Wiedniu. Poseł Knoll, który przebywa już dwa lata w Berlinie ma objąć placówkę w Tokio. Jako następcę Knolla wymieniają na stanowisko posła polskiego w Berlinie wiceministra Wysockiego. Mówi się także o tem, że by.y minister Aleksander Skrzyński powróci do służby dyplomatycznej.

Minister Kühn w Poznaniu.

(PAT). P. minister komunikacji inż. Kühn przyjechał dziś 12 bm. do Poznania celem przekonania się na miejscu o postępie prac nad zorganizowaniem międzynarodowej wystawy komunikacyjnej i turystycznej, która będzie otwarta w Poznaniu dnia 16 lipca br.

Fundusz eksportowy.

Warszawa, 11. 3. (PAT) Na wspólnem posiedzeniu komisji budżetowej i przemysłowo - handlowej Sejmu przyjęto projekt ustawy o funduszu eksportowym, który ma na celu popieranie wywozu krajowej produkcji rolniczej i przemysłowej.

Delegacja polska do Hagi.

Warszawa, 12. 3. (PAT) Wyjechała do Hagi delegacja polska na konferencję kodyfikacji prawa międzynarodowego, zwołaną z inicjatywy Ligi Narodów. Przedmiotem obrad konferencji będą projekty konwencji w sprawach obywatelstwa, wód terytorjalnych i odpowiedzialności za szkody, wyrządzone cudzoziemcom na ich terytorjach. Delegacji przewodniczy p. wiceminister sprawiedliwości Sieczkowski, prof. Juljan Makowski i mecenas Rundstein.

W Indjach strajkują robotnicy 5 przędzalni.

Kalkuta, (PAT). Dwadzieścia tysięcy robotników przędzalni rozpoczęło w dniu wczorajszym w okręgu Titaghur strajk. Pięć przędzalni na ogólną ilość 7-miu są zamknięte, dwie pracują częściowo. W jednej z przędzalni doszło do zajść, przyczem policja rozproszyła tłum.

Byrd w Nowej Zelandji.

Wellington, (PAT). Byrd oraz inni członkowie ekspedycji antarktycznej przybyli dziś rano do Dunedin.

Pogrzeb ofiar katastrofy w Marcinelle.

Bruksela, 11. 3. (PAT). Liczba ofiar katastrofy kopalni węgla w Marcinelle powiększyła się, przyczem pomiędzy zmarłymi wczoraj, znajduje się jeszcze jeden Polak Tadeusz Alas. W pogrzebie ofiar wziął udział biskup Tournai, poseł polski Jackowski, i konsulowie, przedstawiciele władz belgijskich i duchowieństwa. Zebrało się też przeszło 1000 robotników Polaków z całej Belgji. Nad grobami przemówił poseł Jackowski.

Stosunki na Górnym Śląsku i na Pomorzu.

Warszawa, 12. 3. (tel wł.) Wczorajsze obrady senatu trwały okrągłe 13 godzin. Gdy pod obrady wszedł budżet ministerstwa spraw wewnętrznych atmosfera ożywiła się. Niesłychanie zaczepnie wystąpił przedstawiciel niemiecki **senator Pant.** Zapowiadał, że musi pouczać Polaków, prorokował, że Polska nie przetrwa walki z mniejszościami narodowemi i groził skargami do Ligi Narodów.

Na to odpowiedział senator **ks. Brandys**, przypominając Niemcom, że mają na Górnym Śląsku szkoły i wolność słowa. Za największe nieszczęście uważa ks. Brandys **rozdarcie narodu na dwa obozy.** Przypomina, że na Górnym Śląsku podczas uroczystości jak 10-lecie powstania, poświęcenie gmachu sejmu śląskiego było rozdwojenie. **Lud górnośląski jest usuwany od wszelkiego działania,** a starym działaczom górnośląskim powiedział były minister Składkowski, że mają na sumieniu przeciwpaństwowe posunięcia. Ks. Brandys skarżył się, że nie oznaczono dotychczas ścisłego terminu wyborów do sejmu śląskiego i apelował do wysłania takiego wojewody, który nie będzie społeczeństwa rozdwajał.

W dalszej dyskusji omówiono **stosunki na Pomorzu** podkreślając niekorzystny stan rzeczy, za który ponosi odpowiedzialność administracja państwowa oddana polityce i nie zawsze umiejąca się wznieść na poziom zadań ogólno-narodowych tak ważnych zwłaszcza na Kresach Zachodnich, gdzie każde posunięcie powinno zmierzać do wzmocnienia żywiołu polskiego i jego odporności wobec nacisku niemieckiego.

Natomiast w komisji konstytucyjnej jednak nie wszyscy posłowie i senatorowie niemieccy podzielają stanowisko senatora Panta, czego dowodem wczorajsze przemówienie posła niemieckiego Willa. Odpowiedział on posłowi Komarnickiemu (klub narodowy) na jego powiedzenie, że **może zaistnieć wojna, w której pewna mniejszość narodowa będzie w szczególnie trudnem położeniu.**

Odpowiedział na to poseł Bille: „Jeżeli zajdzie ta wojna, to i przedstawiciele narodowości polskiej jako mniejszość niemiecka po drugiej stronie granicy znajdą się tak samo w trudnem położeniu. Chyba najlepszą metodą będzie **dążność do zaniechania takich wojen.** Gdyby jednak doszło do wojny to mniejszość, o której mówił poseł Komarnicki, postawi swój obowiązek wobec państwa wyżej, niż przynależność do pewnej narodowości. Pójdzie z bólem serca, ale nie zdradzi swego obowiązku wobec państwa". Przemówienie przyjęto burzliwymi oklaskami.

Późnym wieczorem senat przystąpił do dyskusji nad budżetem ministerstwa sprawiedliwości. W sposób bardzo interesujący referował sprawy **senator Makarewicz (Ch. D.).** Podkreślił on zły stan ustawodawstwa polskiego z winy sejmu i rządu i stwierdził, że braki ustawodawstwa polskiego w połączeniu z przepracowaniem i złem uposażeniem sędziów mogą natchnąć do napisania **książki p. t. „Piekło sędziów".** Dziś zakończona zostanie dyskusja nad budżetem. Jutro zaś nastąpi głosowanie.

Senat a opieka społeczna.

Warszawa, 12. 3. (PAT) W Senacie przystąpiono wczoraj do preliminarza budżetowego **Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.**

Sparwozdawca senator Popławski (N. P. R.) omawiał sprawę bezrobocia, działalność funduszu bezrobocia, działalność biura pośrednictwa pracy, ruch emigracyjny oraz sprawę uruchomienia rezerw, kapitału społecznego dla celów budownictwa. Z kolei referent w dłuższym wywodzie przedstawił sprawę Kas Chorych, w zakończeniu zaś proponuje pewne poprawki, m. in. wnosi o

skreślenie sumy 9 milj. zł z funduszu bezrobocia,

podkreślając, że ten wniosek ma znaczenie jedynie formalne.

P. marszałek Szymański apeluje do referentów, aby nie powtarzali swych wywodów, zawartych w drukowanych referatach oraz prosi mówców o streszczanie się.

Senatorka Daszyńska-Golińska (BB) domaga się mianowania

inspektorek pracy dla nadzoru żłóbków fabrycznych.

Senator ks. Kasprzyk (Ch. D.) domaga się wprowadzenia ubezpieczeń na starość, powiększenia liczby urzędników biura funduszu bezrobocia oraz wnosi rezolucję o poparcie przez rząd zakładu wychowawczego w Pawlikowicach pod Wieliczką.

Senator Szabad (Kl. Żyd.) popiera swą rezolucję, wzywającą rząd do przedłożenia noweli do ustawy o czasie pracy w handlu i przemyśle, którаby

zezwoliła żydom na pracę w niedzielę i święta chrześcijańskie!

Minister Prystor proponuje przesunięcia w budżecie, wynoszące 79 000 zł, mianowicie powiększenie o tę sumę uposażeń i zmniejszenie działu, repatrjacji zagranicznych.

Inflacja w Hiszpanji.

(Własna służba telegraficzna Dz. Bydg.)

Paryż, 12. 3. Z Madrytu donoszą o coraz groźniejszej inflacji waluty hiszpańskiej. Peseta, która straciła w ciągu ostatnich miesięcy około ⅓ swojej wartości, w dalszym ciągu zniżkuje. Kurs obecny wynosi: **1 funt angielski równy 42 pesetom,** które wobec tego mniej więcej mają wartość złotego, ale pesymiści obawiają się, że w najbliższym czasie peseta spadnie do 50 za funt. Importerzy hiszpańscy od dłuższego czasu już zawierają **transakcje w walucie zagranicznej.** Cła są coraz cięższe, ponieważ pobiera się je **w złocie.** Rząd hiszpański jest bezsilny wobec inflacji, ponieważ nie ma zrównoważonego budżetu i nie może przeprowadzić zbyt wielkich oszczędności. Na odwrót usiłuje rząd hiszpański **podtrzymać roboty publiczne,** które zaczął ostatnio w wielkim rozmiarze, a to w tym celu, **aby zmniejszyć klęskę bezrobocia.** Jak twierdzą fachowcy-ekonomiści, inflacja pesety nie jest całkowicie uzasadniona a spowodowana przedewszystkiem **brakiem zaufania i motywami psychologicznemi** związanemi z dyktaturą i pogłoskami o rewolucji. **W.**

Warszawa, 12. 3. (PAT). P. prezes Rady ministrów dr. Kazimierz Bartel przyjął wczoraj p. ministra Kühna, a następnie posła Rzplitej w Moskwie p. Patka.

Ciężkie warunki sędziów.

Obciążenie ich ponad siły i szczupłe wynagrodzenie.

Warszawa, 11. 3. (PAT) Na popołudniowem posiedzeniu Senat obradował nad budżetem **Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.**

Sprawozdawca senator Boguszewski zaproponował przyjęcie budżetu z następującemi zmianami: Kredyt na zwalczanie gruźlicy powiększyć z 1 050 000 zł na 1 500 000 zł oraz wstawić 250 000 zł na prace przygotowawcze do powszechnego spisu ludności. W dyskusji zabierali głos senator Pant (Kl. Niem.) **ks. Brandys (Ch. D.),** senatorka Kłuszyńska (PPS) i senator Ossowski (Kl. Nar.)

Następnie przystąpiono do budżetu **Ministerstwa Sprawiedliwości.** Referent senator Makarewicz (Ch. D.) zaproponował przyjęcie tego budżetu bez zmian. Pozatem w imieniu komisji zaproponował cztery rezolucje w sprawie reorganizacji systemu prac więziennych, w sprawie urządzenia zakładów dla niepoprawnych, w sprawie natychmiastowej nominacji prezydenta i wiceprezydenta komisji kodyfikacyjnej i wreszcie w sprawie noweli do kodeksu postępowania karnego. Dalej mówca wskazał na

ciężkie warunki sędziów,

na obciążenie ich ponad siły i na szczupłe wynagrodzenie, tłumacząc, że przyczyną przeciążenia sądów jest oprócz pieniactwa także zły stan ustawodawstwa.

W dyskusji zabierali głos senator Achmetowicz, senator Wodziński (BB) i Trojan (Kl. Ukr.)

Kupcy nie są solidarni.

Warszawa, 12. 3. (tel. wł.) Proklamowany na dzień wczorajszy strajk kupców chrześcijajskich i żydowskich udał się **tylko częściowo.** Tylko w rdzennie żydowskich dzielnicach zamknięto sklepy. W innych dzielnicach handlowych **ruch odbywał się normalnie.** W Łodzi większość składów była zamknięta od godz. 4—7, również nieoświetlane były wystawy sklepowe. W Wilnie dopiero dziś pozamykane będą składy.

Szarża policji przed kawiarnią „Dobskiego".

Poznań, 12. 3. (tel. wł.) W związku z nadmiernemi ciężarami podatkowemi, były tutaj wczoraj wszystkie sklepy i kawiarnie na znak protestu pozamykane. Z uchwałą tą nie solidaryzowała się jedynie znana kawiarnia „Dobskiego" i była otwarta. Przed kawiarnią zebrał się po południu tłum publiczności, domagając się zamknięcia lokalu. W czasie tych nawoływań doszło do awantury z policją, która usiłowała rozpędzić zebranych. Doszło nawet do tego, że policja musiała wykonać szarżę, gdyż zebrani nie chcieli ustąpić.

Katastrofa samolotowa.

Z Grudziądza donoszą: Porucznik Łukaszewicz, podczas wykonania lotu służbowego wpadł na wysokości 100 metrów w korkociąg, przyczem samolot uległ zdruzgotaniu. W ostatniej chwili zdołał por. Łukaszewicz wyskoczyć z samolotu, odniósłszy lekkie obrażenia.

Otwarcie Sejmiku Wojewódzkiego w Poznaniu.

W ub. wtorek w Poznaniu w sali starostwa rozpoczęły się obrady Sejmiku Wojewódzkiego. Szczegóły z powyższych obrad zamieścimy w nast. numerze.

Jęk dzwonów całego świata

w godzinie modlitwy Ojca świętego za chrześcijan w Rosji.

Do Rzymu nadeszły zawiadomienia od wszystkich biskupów diecezyj katolickich na całym świecie, że podczas gdy Ojciec święty będzie odprawiał w Bazylice św. Piotra w dniu 19. marca msze św. na intencję chrześcijan, prześladowanych w Rosji sowieckiej, dzwony wszystkich kościołów będą dzwoniły bez przerwy.

Powódź w południowej Afryce.

Dotychczas 50 ofiar w ludziach.

Okolice Natalu w Południowej Afryce stały się terenem olbrzymich powodzi. Komunikacja między Natalem a Transwalem została przerwana. Według dotychczasowych obliczeń około 50 osób poniosło śmierć w nurtach wezbranych wód, w tem większość Europejczyków. W jednem z miast trzeba było zwolnić z więzienia wszystkich aresztantów, gdyż wzrastający poziom wody groził budynkowi runięciem.

„Aktualność" radja berlińskiego.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 10. 3. W radjo berlińskiem doszło w sobotę wieczór do śmiesznego nieporozumienia. Mianowicie podczas podawania wiadomości bieżących zaznaczył speaker radjowy, że w poniedziałek świętować będzie były kanclerz dr. Luther swoje 60-te urodziny. W związku z tą wiadomością podał zapowiadacz krótki życiorys dr. Luthra i zaznaczył, że były kanclerz kandyduje obecnie na stanowisko prezesa Banku Rzeszy opróżnione przez dr. Schachta. Radjo berlińskie było dumne ze swojej aktualności tylko przez pół godziny, potem bowiem przerwano na chwilę muzykę taneczną i speaker oświadczył, iż zmuszony jest sprostować swoją wiadomość, ponieważ dr. Luther w poniedziałek skończy dopiero 51 lat. Radjo oparło swoją wiadomość na encyklopedji, która zawierała fałszywą datę urodzenia Luthra.

Prasa berlińska śmieje się z rzekomej aktualności radja, które chce wszystko wiedzieć lepiej i chce podać wiadomości wcześniej niż dzienniki.

B.

Ustawa o zgromadzeniach.

Okólnik poprzedniego ministra spraw wewn. p. Składkowskiego dotyczący odbywania zgromadzeń udowodnił najlepiej konieczność jednolitej dla całego państwa ustawy o zgromadzeniach. Ustawę taką przewiduje zresztą art. 108 obowiązującej Konstytucji. Potrzebę unifikacji ustawodawstwa dotyczącego zgromadzeń odczuwano już od lat szeregu. Sejm poprzedni kilkakrotnie zajmował się tą sprawą. Odnośne wnioski ustawodawcze referowali w Sejmie poprzednim kolejno pp. ś. p. Lutosławski (N. D.), Czapiński (PPS) i dr. Kiernik (Piast). W dniu 17 marca 1927 Sejm w II czytaniu uchwalił już projekt ustawy o zgromadzeniach, na skutek jednak zamknięcia sesji, a później ukończenia kadencji, ostateczne załatwienie tego ważnego projektu nie doszło do skutku. W obecnym Sejmie wznowiono tę sprawę i w dniu 8 bm. znalazła się ona na porządku dziennym Sejmu, jako sprawozdanie sejmowej Komisji Konstytucyjnej.

Projekt komisyjny zawiera 28 artykułów.

Zgromadzenia publiczne.

Art. 1 określa prawo obywateli pełnoletnich do zwoływania zgromadzeń publicznych i niepublicznych. W art. 2—14 zawarte są przepisy o zgromadzeniach **publicznych.** Zgromadzenia takie winne być zgłaszane pisemnie do starostwa lub do najbliższego posterunku policji najpóźniej na **24 godzin** przed rozpoczęciem. Zgromadzenia, których czas i miejsce zostały podane do wiadomości publicznej w sposób określony przez ministra spraw wewn. nie wymagają osobnego zgłaszania. To samo postanowienie stosuje się do zgromadzeń **rolników, robotników i pracowników umysłowych, rzemieślników, czeladników, terminatorów i robotników młodocianych,** o ile takie zgromadzenia zostają zwoływane w sprawie podniesienia stanu gospodarczego, uzyskania lepszych warunków pracy i podwyżki płac. Zgromadzenia takie nie mogą też być zakazane bez względu na to, czy odbywają się w lokalach zamkniętych, czy pod gołem niebem.

Zgromadzenia publiczne pod gołem niebem, manifestacje i pochody nie mogą się odbywać w promieniu pół kilometra od miejsca pobytu prezydenta państwa, od siedziby Sejmu, Senatu i Zgromadzenia Narodowego w czasie trwania sesji. Władza I instancji może zakazać odbycia zgromadzenia publicznego, o ileby było zwołane wbrew przepisom ustawy o zgromadzeniach lub ustawy karnej, lub też, gdy chodzi o zgromadzenia pod gołem niebem — o ileby zagroziło bezpieczeństwu lub porządkowi publicznemu. Zakaz winien być doręczony na piśmie.

Delegaci władzy, gospodarz.

Na zgromadzenie publiczne ma prawo władza I instancji delegować jednego lub dwóch przedstawicieli. Każde zgromadzenie musi mieć t. zw. gospodarza, który jest zwołujący, który też przewodniczy. Jeśli zwołujący poruczy swe czynności innej osobie lub też za jego zgodą zgromadzenie dokona wyboru przewodniczącego, wtedy na tę inną osobę przechodzą prawa gospodarza. Gospodarzem na zgromadzeniach stowarzyszeń lub instytucji, odbywających się na mocy statutu, są władze organizacyjne wymienione w statucie. Gospodarzem na zgromadzeniu publicznem może być tylko obywatel polski.

Prawa gospodarza zgromadzenia pokrywają się z tem, co dotychczas jest prawem przewodniczącego. W wykonywaniu obowiązków swoich może gospodarz zgromadzenia zwrócić się o pomoc do przedstawiciela władzy.

Rozwiązywanie zgromadzeń.

Rozwiązanie zgromadzenia publicznego przez władzę może nastąpić w razie takiego zakłócenia porządku, które nie da się w innej drodze usunąć, w razie gdy zagrożone jest bezpieczeństwo lub porządek publiczny, jeśli zgromadzenie odbywa się z pogwałceniem ustawy, wreszcie jeśli rozwiązania żąda gospodarz zgromadzenia. Jeśli zgromadzenie zostaje rozwiązane z urzędu, powody tego na żądanie gospodarza mają być w przeciągu 3 dni podane na piśmie.

W zgromadzeniach publicznych nie mogą brać udziału osoby uzbrojone oraz zaopatrzone w przedmioty przeznaczone do napaści. Młodzieży do lat 18 oraz uczniom szkół niższych i średnich nie wolno uczestniczyć w zgromadzeniach. Wyjątek stanowią zgromadzenia publiczne religijne, dobroczynne, naukowe, kulturalno-oświatowe, sportowe, oraz zabawy towarzyskie.

Zgromadzenia niepubliczne.

Zgromadzenia niepubliczne odbywane w lokalach zamkniętych nie wymagają zgłoszenia. Należą tu: zgromadzenia niepubliczne wszelkiego rodzaju organizacyj i instytucji, których statuty przewidują odbywanie zgromadzeń, dalej zgromadzenia niepubliczne, których uczestnicy znani są zwołującym lub przewodniczącemu zgromadzenia, albo też mają imienne zaproszenia. Na zgromadzeniach niepublicznych nie ma prawa być obecny przedstawiciel władzy, może natomiast skontrolować, czy zgromadzenie odpowiada warunkom dotyczącym odbywania zgromadzeń niepublicznych.

Zgromadzenia młodzieży i zjazdy.

Zgromadzenia młodzieży akademickiej, nauczycieli i ciał naukowych nie

Władze sowieckie aresztują i wywożą Polaków-katolików.

(Z listu z pogranicza bolszewickiego).

(KAP). Do Równego na Wołyniu przed paru dniami zdołało ujść z pod kul bolszewickich dwóch Polaków-katolików z pod Żytomierza i z Wiahla, którzy opowiadają o strasznych znęcaniach się katów moskiewskich nad ludnością polską i nad prawosławnymi Ukraińcami, którzy wierzą w Boga. Niema dnia, żeby kogoś nie zaaresztowano i nie wywieziono w głąb Sybiru. Bolszewicy zaaresztowali i wywieźli do więzienia w Kijowie następujących księży Polaków: ks. Bienieckiego z Połonnego, nad którym się znęcano w okropny sposób i który zmarł w więzieniu; ks. Prokopowicza z Łabunia; ks. Opolskiego z Romanowa; ks. Kuszyńskiego z Zwiahla i księży Rosenbacha i Hufa za to tylko, że głosili w kościele słowo Boże, zachęcając do niesienia pomocy uciśnionym.

Czyż Polska i cała chrześcijańska Europa, a nawet świat cały będą głusi na te jęki gnębionych narodów przez satrapów bolszewickich? Niczem, jak opowiada zbiegła i zmarnowana ludność z piekła bolszewickiego, były czasy Nerona w państwie rzymskiem wobec rosyjskiego terroru. Tu jest gnębiony nietylko katolik, ale każdy, ktokolwiek okazuje, iż wierzy w Boga. Zamykane są kościoły, cerkwie, bożnice, a nawet meczety tatarskie i świątynie ewangelickie.

Zemsta Tutankhamena.

Wielką sensację stanowiło przed kilku laty odkrycie w pustyni libijskiej grobowca króla egipskiego Tutankhamena. Opisywano wtedy dokładnie wszelkie wspaniałe sprzęty odnalezione w podziemiach przysypanych przez piasek pustynny, a uczeni wzięli się ochoczo do przetłumaczenia wszystkich napotkanych napisów. Tylko jednego znaku czy też zaklęcia odcyfrować nie umieli i do dziś dnia nie umieją. Ogólnie przypuszcza się, że jest to formułka zapowiadająca nieszczęście temu, który śmie naruszyć spokój umarłego faraona.

Wypadki zdają się potwierdzić to przypuszczenia. Mianowicie od czasu odkrycia grobowca Tutankhamena już 13 osób — uczestników prac około wykopaliska — poniosło śmierć wśród niezwykłych okoliczności. I tak lord Carnavon, który finansował wyprawę do „doliny królów", umarł na skutek ukłucia przez komara, Sir Reid, który kierował przewozem mumji do Anglji, umarł nagle, dr. Carver, Howart Carter, Richard Bethell i szereg innych osób stracili życie na skutek nieszczęśliwych wypadków. ojciec Bethella rzucił się na bruk z dachu swojego domu — razem 13 osób zostało dotychczas dotkniętych jakimś tajemniczym losem, który ma podobno coś wspólnego z... zemstą faraona Tutankhamena.

Marek Romański. 32

PAJĄK

Sensacyjna powieść współczesna.

(Ciąg dalszy).

W tej chwili zaanonsowano przybycie prokuratora, do którego należała decyzja, co do dalszych losów zwłok Olafa Olafsona. Poseł Madsen życzył sobie, by zwłok nie poddawać sekcji, czemu sprzeciwiał się lekarz.

Wszyscy obecni przenieśli się do przyległego pokoju, celem odbycia konferencji, tak, że Durski pozostał sam z ciałem zamordowanego.

Podszedł do trupa, uniósł jego głowę i wpił się oczyma w martwe oczy Olafsona... Oczy te zawierały, w chwili konania obraz owej kobiety, która intrygowała go przez szereg dni tajemniczymi listami, która wiodła go nimi ku zatraceniu. Kim była owa kobieta, której obraz zawierał pożółkły, zatarty karton fotografji?... Wszędzie, gdzie przewinęła się krwawa nić zbrodni, popełnianych przez organizację „czerwonych asów", wszędzie pojawiała się owa tajemnicza kobieta. Do Olafa Olafsona przyszła nie ona, lecz jej fotografja...

Kobieta ta nie mordowała. To było dla Durskiego pewnikiem. Ona tylko torowała drogę każdej zbrodni, ona tylko poprzedzała ją. Nie była sama morderczynią — ale ocierała się o zbrodnię... Kto była owa kobieta... Te oczy ją widziały...

Edward Durski tknięty nagłą myślą, przesunął ręką po czole.

Przypomniał sobie! Tak, przypomniał sobie doskonale... Ową noc, kiedy powrócił od Horskiego, z zamiarem położenia się natychmiast na spoczynek... Nowy zeszyt „Przeglądu kryminologicznego"... artykuł dr. Rovigny... „Tajemnica oka".

Przypomniał sobie, jak po przeczytaniu tego rewelacyjnego artykułu znakomitego kryminologa francuskiego noc całą spędził nad książkami traktującemi o okulistyce.

To było najwyraźniejsze zrządzenie losu.. Edward Durski przebiegł kilkakrotnie pokój i stanął znowu przed martwem ciałem Olafsona. Lekko i delikatnie przesunął ręką po jego włosach. Głos jego drżał nieco i brzmiał bardzo uroczyście, gdy szeptem zapewniał zmarłego.

— Olafie Olafsonie. Wydrę tajemnicę twym martwym oczom i ukarzę twego mordercę.

Rozdział XX.

Gdy w chwilę potem prokurator wraz z Horskim, posłem Madsenem, lekarzem i komisarzem Szoberem weszli do gabinetu, gdzie dokonano zbrodni, uderzyła ich natychmiast bladość twarzy komisarza Durskiego.

Prokurator wyciągnął do Durskiego rękę. Był to stary znajomy jego ojca.

— Nie jest to odpowiednie miejsce do składania gratulacji... Cieszę się bardzo z pana nominacji...

— To moja prawa ręka, panie prokuratorze — zapewniał Horski, a w głosie jego brzmiała nutka chełpliwości.

Prokurator zwrócił się do naczelnika wydziału śledczego.

— A więc mimo wszystko zdecydowaliśmy dokonać sekcji... Biedny chłopiec, w jakiż wymyślny sposób zamordowała go ta szajka łotrów!... Na mnie już czas, panowie... Do zobaczenia!

— Jeszcze chwileczkę, panie prokuratorze.

Prokurator spojrzał z uśmiechem na Durskiego:

— Czy znowu odkrył pan coś nadzwyczajnego?

— Tym razem chcę dopiero prosić pana prokuratora o pozwolenie uczynienia tego.

To brzmiało zagadkowo. Horski zrobił nieokreślony ruch ręką.

— Słucham, panie komisarzu.

Durski ściągnął nerwowo brwi. Nadkomisarz Horski po raz pierwszy widział „Pająka" w takim stanie podniecenia.

— Panie prokuratorze — ozwał komisarz — Tajemnica zbrodni kryje się w oczach zabitego. Chcę pana prosić o pozwolenie wydobycia tej tajemnicy.

Prokurator ruszył ramionami:

— Nie rozumiem, o co panu chodzi.

— To jest bardzo jasne. Olaf Olafson zmarł wpatrując się w otrzymaną fotografję. Proszę o danie mi pozwolenia sfotografowania, przed sekcją zwłok, oczu zamordowanego. Na dnie jego oczu znajdę odbicie wizerunku, który znikł z fotografji...

— Co pan mówi, Durski?

Naczelnik Horski spojrzał na „Pająka" z wyraźnem zaniepokojeniem. Czyżby Durski dostał nagłego pomieszania zmysłów?

Ale Durski pojął konsternację obecnych i uśmiechnął się. Spodziewał się, iż uznają go za szaleńca:

— W ostatnim zeszycie paryskiego „Przeglądu Kryminologicznego" — ciągnął, nie zważając na nic — czytałem rewelacyjny artykuł prof. dr. Rovigny... Artykuł, traktujący o interesujących próbach kryminologów francuskich. Dr. Rovigny twierdzi, że na siatkówce umierającego człowieka odbija się i utrwala ostatni obraz, jaki widzi w życiu. W momencie konania człowieka, siatkówka oka umierającego nabiera cech kliszy fotograficznej. Ta klisza zatrzymuje ostatnie wrażenia wzrokowe człowieka. Dzieje się to szczególnie wtedy, gdy człowiek ginie gwałtowną śmiercią... We Francji czyniono już liczne próby fotografowania oka zmarłego... Ja chciałbym dokonać pierwszej tego rodzaju próby w polskiej kryminologji.

Durski obrócił się i wskazał ręką na trupa Olafa Olafsona:

— Ten, oto, nieszczęśnik — mówił dalej, a w głosie jego drgało głębokie wzruszenie — umarł wpatrzony w zabójczą fotografję... Była to fotografja kobiety. Jak wyglądała ta kobieta? Kto ona była? Tę tajemnicę kryją jego oczy. Czemu nie mielibyśmy wydrzeć zmarłemu tej tajemnicy... Teraz rozumie pan, panie, prokuratorze, dlaczego i o co proszę...

Prokurator, przejęty głęboko słowami Durskiego, zmarszczył brwi w namyśle: Horski potrząsł sceptycznie głową:

— Słyszałem o tych próbach, Durski. Nie dały one dobrych rezultatów. To strata czasu, do pioruna...

— Ma pan rację, panie naczelniku. We Francji rezultaty tych prób były dość mierne, ale nie ustają tam w eksperymentowaniu. Może mnie — może nam — uda się to, co nie udało się dotąd w sposób dostateczny, kryminologom francuskim?

(Ciąg dalszy nastąpi).

podlegają żadnej kontroli władz, o ile odbywają się w obrębie szkół akademickich oraz o ile na tych zgromadzeniach gospodarzem jest rektor uczelni lub z jego zlecenia jeden z profesorów lub uczniów.

Zjazdy wszelkiego rodzaju winne być zgłaszane na 3 dni przed ich otwarciem. Nie dotyczy ten przepis zjazdów odbywanych na mocy statutów.

Zgromadzenia poselskie i przedwyborcze.

Zgromadzenia sprawozdawcze posłów i senatorów tak niepubliczne, jak publiczne i pod otwartem niebem nie wymagają zgłoszenia i nie mogą być zgóry zakazane. Rozwiązanie takich zgromadzeń przez władzę może być dokonane tylko za zgodą gospodarza, a bez jego zgody tylko wtedy, gdy grozi bezpośrednie niebezpieczeństwo bezpieczeństwu lub porządkowi publicznemu.

Zgromadzenia przedwyborcze do parlamentu, do samorządów nie wymagają zgłoszeń ani też nie mogą być zakazane.

Art. 23 i 24 projektowanej ustawy przewidują tak odwołania od zarządzeń władz, oraz kary za nieprzestrzeganie przepisów ustawy; art. 25 orzeka wygaśnięcie obowiązujących dotychczas przepisów o zgromadzeniach; art. 26—28 są przepisami końcowymi, formalnymi.

Powyżej streszczony projekt ustawy o zgromadzeniach odpowiada zasadniczo zasadom wolności zgromadzeń zagwarantowanej Konstytucji. Projekt jest bardzo liberalny, a za pierwowzór jego może być uważana austrjacka ustawa o zgromadzeniach dotychczas obowiązująca w b. zaborze austrjackim. Niewątpliwie na plenum Sejmu zajdą w projekcie pewne zmiany. Zaletą jego jest jednak to, że jednolicie reguluje sprawę zgromadzeń.

Jan Puchałka,
poseł na Sejm.

Pogrzeb ś. p. Romana Żelazowskiego.

Czechosłowacja oddała hołd zmarłemu.

W ub. poniedziałek odbył się we Lwowie pogrzeb zmarłego artysty Romana Żelazowskiego. W pogrzebie **wzięli udział przedstawiciele władz z wojewodą Gołuchowskim,** komisarzem rządu Obmińskim, **przedstawiciele świata literackiego i artystycznego, tłumy publiczności** itd. Kondukt żałobny w drodze na cmentarz zatrzymał się przed gmachem Teatru Wielkiego, gdzie po odegraniu marsza Chopina i odśpiewaniu „Requiem" przez chór Teatru Wielkiego, przemówił imieniem dyrekcji teatrów dyrektor Czarnowski, im. Zawodowego Związku Literatów prof. Brończyk. Również **przedstawiciel republiki czechosłowackiej oddał hołd zmarłemu artyście, który występował na scenach czeskich i grał w utworach pisarzy czeskich.** Imieniem ZASP'u przemawiał prezes Zabielski, imieniem sceny krakowskiej artysta Sosnowski, imieniem przyjaciół zmarłego dyr. Frączkowski. Następnie kondukt udał się na cmentarz.

Tłum wyrostków żydowskich

na czele z posłem komunistycznym pobił policjanta.

Z Dąbrowy Górniczej donoszą: Z racji święta „kobiety komunistycznej", które to przypadło na dzień 8 bm. po południu na ul. Żeromskiego w Dąbrowie Górniczej zebrało się kilkadziesiąt osób, przeważnie wyrostków żydowskich, do których przyłączył się poseł komunistyczny Kieruzalski. Sformował on pochód i usiłował poprowadzić go pod Hutę Bankową. Pełniący służbę policjant starał się rozproszyć tłum, wtedy poseł Kieruzalski chwyciwszy go wpół, przewrócił go na ziemię, manifestanci zaś obili leżącego policjanta laskami i pięściami. Wkrótce nadjechał oddział policji konnej, który rozpędził demonstrantów. Uciekający porzucili sztandar. Czterech aresztowano.

Bitwa chłopów z sowieckiemi strażami.

Jedni walczą widłami, drudzy karabinami.

Z Równego donoszą: Na odcinku granicznym Ostróg—Korzec wydarzyły się ostatnio wypadki, które wskazują, że dekret Stalina o wstrzymaniu przymusowej kolektywizacji był świadomie kłamliwy i miał na celu jedynie manienie opinji. Na tym odcinku przed kilku dniami władze bolszewickie skonfiskowały wszystkie narzędzia rolnicze, przyczem aresztowały kilkudziesięciu chłopów, którzy nie chcieli dobrowolnie wydać narzędzi pracy. Tego samego dnia udał się tłum, złożony z 1000 kobiet pod strażnicę bolszewicką, domagając się oddania narzędzi i wypuszczenia na wolność aresztowanych. Wobec groźnej postawy tłumu władze wypuściły aresztowanych, ale nie oddały narzędzi. Nazajutrz powtórzyły się demonstracje, przyczem tłum, który urósł do 2000 osób, zagroził przejściem na stronę polską. I rzeczywiście bezpośrednio potem olbrzymi tłum ruszył w stronę granicy polskiej. Sowiecka straż graniczna i GPU obsadziły natychmiast wszystkie przejścia. W chwili zbliżania się tłumu padła salwa. Wojsko natarło bagnetami. Rozległy się jęki i tłum cofnął się. Na sąsiednim odcinku południowym wypadki miały charakter o wiele groźniejszy, gdyż z chwilą wynoszenia narzędzi zbiegła się ze wszystkich stron zaalarmowana ludność, uzbrojona w widły, pobiła żołnierzy sowieckich i odebrała skonfiskowany inwentarz. Musiano zawezwać pomocy wojska. Powstała formalna bitwy. Walki trwały cały dzień, odgłosy strzałów karabinów maszynowych i ręcznych słychać było po stronie polskiej.

Ze świata.

Echa śmierci prezydenta Tafta.

Waszyngton, (PAT). Ukończono przygotowania do uroczystości pogrzebowych, związanych ze śmiercią b. prezydenta Tafta. W dniu dzisiejszym zwłoki Tafta będą wystawione w Capitolu, przyczem zostaną umieszczone na tym samym katafalku, na którym niegdyś spoczywały zwłoki prezydenta Lincolna. Taft będzie pierwszym prezydentem, który zostanie pogrzebany na cmentarzu wojskowym w Arlington.

Simplon-Express wykoleił się.

Międzynarodowy pociąg pospieszny Simplon-Express uległ katastrofie w pobliżu Aten. Pociąg wykoleił się, skutkiem czego 2 pasażerów zostało zabitych a 5 ciężko rannych.

Wdowa po „królu walca" zmarła.

W Wiedniu zmarła w 74 roku Adela Straussowa, wdowa po słynnym kompozytorze wiedeńskim Janie Straussie, którego zwano „królem walca".

Z Rosji sowieckiej.

Aresztowanie 11 profesorów.

Na skutek zarządzenia GPU, w Charkowie aresztowano 11 profesorów, których oskarżono o działalność antysowiecką i utrzymywanie stosunków z organizacjami naukowemi emigracji rosyjskiej, znajdującemi się w Berlinie i Pradze.

20 rodzin żydowskich wysiedlonych z własnych domów za uprawianie handlu.

W miasteczku Smolewicze pod Borysowem, zarządzeniem władz sowieckich usunięto z własnych domów 20 rodzin żydowskich oskarżonych o zbrodnie „uprawiania handlu". Wyrzuceni zwrócili się do sowietu z prośbą o wskazanie im miejsca zamieszkania, na co urzędowo otrzymali odpowiedź, że woda jeszcze nie zamarzła w rzece, mogą się więc potopić.

Z KRAJU.

WILNO. Wykrycie tajnych gorzelni.

W powiatach postawskim, dziśnieńskim i brasławskim w m. lutym władze bezpieczeństwa wykryły i zlikwidowały 59 tajnych gorzelni, przyczem skonfiskowano 28 ruchomych aparatów gorzelniczych, 5 stałych oraz przeszło 1000 litrów samogonki i spirytusu.

Żydówki uprawiały wśród wojska agitację komunistyczną.

Z Sosnowca donoszą: Policja śledcza aresztowała tutaj 2 mieszkanki Będzina Polę Najberg i Bajlę Lajtner pod zarzutem agitacji komunistycznej wśród wojska. Aresztowane przekazano władzom sądowo-śledczym.

Z powrotem do Kościoła.

List przedśmiertelny kapłana t. zw. kościoła narodowego.

(KAP) Dnia 24 stycznia br. odbył się w Cleweland pogrzeb śp. ks. Jana Czyżaka, b. proboszcza niezależnej parafji w tem mieście, który nawrócił się przed śmiercią. Pogrzeb był niezwykle tłumny. Uczestniczyli w nim liczni księża polscy z ks. biskupem Schrembsem na czele, a do kościoła Najśw. Serca Jezusowego, skąd odbył się pogrzeb, ściągnęły takie tłumy wiernych, że wiele osób musiało stać na ulicy. Nawrócenie śp. ks. Czyżaka wywarło wielkie wrażenie na wszystkich. Z powodu śmierci jego ks. biskup Schrembs polecił, by w całej diecezji clevelandzkiej odprawiono po trzy msze za spokój duszy zmarłego.

Na kilka dni przed śmiercią ks. Czyżak napisał do swych b. parafjan następującej treści list: „Do Radnych kościoła narodowego. W tych dniach mej poważnej choroby miałem wiele czasu zastanawiać się i myśleć o tych poważnych sprawach życia i wieczności, a mając przed oczyma trybunał wiecznej Boskiej sprawiedliwości, zmuszony jestem w sumieniu złożyć na wasze ręce swą rezygnację z probostwa polsko-niezależnego kościoła w Cleveland. Jest tylko jeden Kościół Chrystusowy, którego Głową widzialną jest następca Piotra św. Biskup rzymski. Jedynie ten Kościół jest Arką zbawienia i w nim tylko znajduje się cała prawda wiary św., środki uświęcenia i bezpieczna droga do żywota wiecznego. Jestem kapłanem katolickim i chociaż przez nieposłuszeństwo dla wiecznych praw tego Kościoła zgrzeszyłem i straciłem władzę kapłańską, zostałem niewiernym, jednakże, dzięki Bogu, jestem dotąd kapłanem i za łaską Boga powracam do tego Kościoła, Matki naszej drogiej, która mnie przyjmuje i przebacza mi, iż szczerze żałuję za przeszłe moje nieprawości i gotów jestem naprawić zło, któregom był przyczyną.

Nie mogę nadal pełnić obowiązków pasterza kościoła waszego, który jest instytucją tylko ludzką, niewierną i oderwaną od prawdziwego Kościoła Chrystusa. W modlitwie mej do Boga proszę tylko, byście usłuchali mnie i szli za moim przykładem, tak jak szliście moim śladem, gdym się okazał niewiernym memu powołaniu kapłańskiemu. To samo serdeczne przyjęcie na łono Kościoła prawdziwego czeka was każdego z osobna, jeśli jako dzieci posłuszne powrócicie do tej jedynej Matki naszej, Kościoła świętego.

Proszę Boga, by wam błogosławił i darzył was temi skarbami wiary, nadziei i miłości, któremi mnie obsypuje i pociesza w mem upokorzeniu i pokucie.

Szczerze wam oddany w Chrystusie (—) ks. Jan Czyżak".

Ks. Kardynał Prymas

o prześladowaniu religijnem w Rosji.

(KAP) JEm. ks. kardynał August Hlond, Prymas Polski, wydał orędzie do wiernych, w którem, nawiązując do listu Ojca św. w sprawie prześladowania religijnego w Rosji sowieckiej, tak pisze:

„Powyższy list Ojca św. jest uroczystem napiętnowaniem najsroższego w dziejach ludzkości katowania ludów i gwałcenia sumień. W ciągu wieków nieraz ujmowali się Papieże za uciemiężonymi i stawali w obronie prześladowanej wiary, czego pamiętne przykłady zapisały choćby dzieje naszej niewoli. Ale czemże były dawne uciski wobec szatańskich gwałtów i okropności bolszewickich?

Rzecz zrozumiała, że wszystkie narody bez względu na to, czy katolickie lub niekatolickie, poruszyły się na wyrok, którym ustanowiony przez Chrystusa najwyższy stróż wiary i sumienia potępił wobec całego świata zbrodnie czerwonego barbarzyństwa. Więc zerwał się zewsząd huragan oburzenia i żywiołowego protestu. Co od lat tkwiło w duszach, to się teraz wypowiada we wszystkich językach z elementarną siłą jako wszechświatowy druzgocący sąd potępienia.

Do protestu Ojca św. i ludzkości całej przyłącza się Polska katolicka. Ma do tego więcej powodów niż inni, bo nietylko jest przez miedzę dziejowym świadkiem tego krwawego piekła, lecz jako naród cierpi ponadto na własnem ciele bolszewickie nieprawości i poniżenie. Padły w hekatombach męczenników teroru piękne postacie kapłanów polskich. Kler katolicki, który tam wśród zagłady wszelkiej kultury zajaśniał w aureoli wyznawców, to z małemi wyjątkami księża polscy. Polskich kapłanów więziono, sądzono i skazywano z arcybiskupem Cieplakiem. Polskich kapłanów, trwających bohatersko na stanowiskach Bożych wśród potopu bezprawia, dręczono w wyszukany sposób. Polscy kapłani dogorywają na wyspach Sołowieckich, na Syberji i w Taszkiencie. Ofiarny grosz polski wznosił świątynie katolickie, które opętańcy plądrują, bezczeszczą i na ohydę wydają. Polskimi darami były święte naczynia kościelne, zrabowane i na propagandę wywrotową obrócone. Serdeczną pracą rąk polskich matron i niewiast polskich były szaty liturgiczne, w których odbywały się bluźniercze maskarady po ulicach Moskwy. I niemal cały ten katolicyzm który tam piekło krwawemi orgjami stara się rozbić, wnieśli w kraj rosyjski i w dalszą Syberję w swych ciepłych sercach polscy kapłani, polscy wygnańcy, inżynier i robotnik polski, a ostoją jego były polskie dwory, polskie skupienia, polskie domy i kultura polska."

W końcu ks. kardynał Prymas poleca, aby we wszystkich kościołach archidiecezyj Gnieźnieńskiej i Poznańskiej w niedzielę dn. 16 bm. odprawione zostały nabożeństwa ekspijacyjne wraz z kazaniami, po nieszporach zaś winny się odbyć zebrania protestacyjne.

Kolej, poczta i telegraf

oglądane przez lupę senatorów.

Senator Przybylski referował **budżet Ministerstwa Komunikacji** i prosił o obniżenie dochodów z przewozu osób o 10 miljonów zł, zaś z przewozu towarów o 7 milj. zł, pozatem proponuje powiększenie kredytów na instytut badań technicznych lotnictwa o 100.000 zł.

Następnie senator Sokołowski omawiał **budżet Ministerstwa Poczt i Telegrafów,** wskazując, że komercjalizacja poczt nie jest dotychczas przeprowadzona. Brak sił wykwalifikowanych zaczyna dawać się we znaki. Koniecznem jest zbudowanie **stacji radjotelegraficznej w Gdyni** dla obsługiwania przedewszystkiem okrętów.

Senator Baranyk (ukr.) żalił się, że **Ukraińcy** nie są przyjmowani do służby pocztowej, a jeżeli bywają przyjmowani, **to do zachodnich województw.**

Minister Boerner, udzielając wyjaśnień na poruszone w toku dyskusji sprawy, dłuższy ustęp swego przemówienia poświęcił sprawie **budowy centrali w Warszawie,** zaznaczając, że na budowie tej zaoszczędzi się blisko 2 miljony zł w stosunku do poprzednich kosztorysów. Inwestycje są przedsiębrane, o ile szybko się rentują. P. minister wniósł ustawę ramową o upoważnienie go do **zaciągnięcia pożyczki do wysokości 175 miljonów złotych.**

W końcu p. minister podkreśla, że **nie prowadzi żadnej polityki narodowościowej,** ani prywatnej i przy obsadzaniu stanowisk uważa za konieczne kierowanie się jedynie kwalifikacjami. **Ukraińcy nie byli przyjmowani, gdyż odmawiali przysięgi.** Musieli również być usunięci urzędnicy, którzy odmawiali przy próbnej mobilizacji nadawania depesz, napisanych po polsku.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Defraudant w ręku policji.

Brodnica, 11. 3.

Z Brodnicy donoszą: niej. Klemens Sikora zdefraudował w „Rolniku" 7.500 zł. i uciekł w stronę Torunia. Jak się okazało, defraudant elegancko się ubrał i odwiedził Poznań, Warszawę, a nawet Zakopane. bawiąc się „na całego", aż dostał się w ręce policji. Przy aresztowanym Sikorze znaleziono już tylko 3.500 zł.

Aresztowany za zbrodnię podpalenia.

Wejherowo, dn. 11. 3.

W Rumji pod Wejherowem aresztowano rolnika Zwarę za podpalenie własnej stodoły w chęci uzyskania wysokiej asekuracji.

Wypadek samochodowy.

Z **Tczewa** donoszą: Samochód zdążający z Tczewa w kierunku Bałdowa wpadł na pewnego rowerzystę, który szczęśliwie nie odniósł żadnych okaleczeń. Jedynie rower uległ kompletnemu strzaskaniu.

NAKŁO. Kurs sanitarno-gazowy. Zarząd Czerwonego Krzyża donosi nam: W czwartek, dnia 13. bm. o godz. 19 rozpoczynamy kurs sanitarno-gazowy. Wykłady odbywać się będą w środy i czwartki w szkole powszechnej dziewcząt. Zgłoszenia upraszamy kierować do p. Ossowskiej, Bydgoska 32.

Pakość.

Z zebrania „Sokoła". Niedzielne zebranie „Sokoła" zagaił prezes p. Bucholz. Omówiono kilka bieżących spraw.

Z przedstawienia. Teatr objazdowy odegrał w ub. niedzielę dwa przedstawienia i to o godzinie 4 i 8 w sali p. Rafińskiego sztukę p. t. „Rycerze Chrystusa Króla". Po przedstawieniu wygłosił dyrektor Teatru p. Kaszubowski propagandowe przemówienie, kończąc słowami: „Swój do swego".

Z zebrania inwalidów cywilnych. W ub. niedzielę odbyło się w lokalu p. Rafińskiego miesięczne zebranie Inwalidów Cyw., które zagaił prezc p. J. Kuflewicz. Omawiano bardzo obszernie sprawę polepszenia bytu inwalidów.

Inowrocław.

Pożar. W Marcinkowie powiatu inowrocławskiego w zabudowaniach Aug. Drieschnera wybuchł pożar, który strawił stodołę i dwie szopy. Straty wynoszą 22 tys. zł.

Napad. Na drodze z Gniewkowa do Zajezierza praktykant leśny p. Nowacki został napadnięty przez czterech osobników i w obronie własnej strzelił do jednego z nich. Rannym okazał się osiemnastoletni Nowakowski z Zajezierza. którego przewieziono do szpitala w Gniewkowie.

Z Koła Podoficerów Rezerwy. Dnia 6. bm. wobec komendanta P. K. U. płk. Hoezla oraz oficera P. W. por. Łąskiego odbyło się zebranie Koła Podoficerów Rezerwy. Na zebraniu tem rozdano dyplomy zasłużonym członkom Koła, a mianowicie: prezesowi Koła Miecz. Eckertowi, Lewandowskiemu Piotrowi, Szczepkowskiemu, Kaz. Wojtaszkowi.

Fundusz na muzeum regjonalne. Czysty dochód z zabawy, jaką urządziły organizacje nauczycielskie w dniu 1. bm., w kwocie 50,30 zł przeznaczono na muzeum regjonalne Kujaw Zachodnich.

Teatr. Dnia 10. bm. zjechał do nas na występ gościnny Teatr Miejski z Torunia. Wystawiono wesołą rewję p. t. „Nie damy się!" Oprócz tej rewji dano komedję w dwu aktach p. t. „Koniec rodu wiceksięstwa Ordynackich". Widowisko to doznało zasłużonego powodzenia.

Demonstracja kupców. W ub. poniedziałek odbył się wiec kupiectwa i rzemiosła, przy udziale 600 osób. Na wiecu referat dotyczący sprawy podatku przemysłowego od obrotu wygłosił p. dr. Rzepecki z Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy. Również byli obecni na wiecu przedstawiciele bydgoskiej Izby Rzemieślniczej pp. Dudkowski i Grześkowiak. Kupcy uchwalili solidaryzować się z uchwałą kupców poznańskich, zamykając składy we wtorek od godziny pierwszej w południe.

Narod. Uniwersytet Robotn. Dnia 10. bm. odbyły się dwa wykłady Nar. Uniw. Robotn: prof. M. Kadlec zakończył referat: „Wędrówka po Karpatach Wschodnich", ilustrując go licznemi przeźroczami. Prof. M. Pawłowski wyjaśnił niektóre kwestje z ekonomji społecznej. Dzień ten był pierwszą rocznicą otwarcia u nas Nar. Uniwers. Robotn.

Szczegóły krwawej awantury w Łochowie.

Restaurator strzałami z fuzji ranił jedenaście osób z tych dwie poważniej.

Donosiliśmy przed kilku dniami o krwawej awanturze w restauracji Betiny w Łochowie pod Bydgoszczą. Sprawa ta po przeprowadzeniu dochodzeń, przedstawia się następująco.

W nocy z 2 na 3 bm. podczas zabawy Powstańców i Wojaków, która to zabawa odbywała się w lokalu Niemca Betiny w Łochowie, powstała na sali kłótnia między Kozłowskim z Prądów, a Olszewskim z Łochowa. Kłótnia wkrótce zamieniła się w bójkę, do której wmieszali się przyjaciele i zwolennicy obydwóch przeciwników, tak, że powstała ogólna bijatyka, w czasie której połamano gospodarzowi kilka krzeseł. Awantura przeniosła się na zewnątrz lokalu i już następowało uspokojenie, gdy naraz w jakiejś dzikiej furji wybiegł z wewnątrz lokalu gospodarz Betina z fuzją w ręku i począł strzelać do zebranych, nie wybierając kogo trafi. Od strzałów Betiny odniosło rany jedenaście osób, z których jedna młoda dziewczyna i jeden mężczyzna odnieśli rany poważniejsze, jednak nie zagrażające życiu. Betina po oddaniu strzałów zbiegł i ukrył się, zebrani zaś, oburzeni do najwyższego stopnia, wtargnęli do lokalu, który całkiem zdemolowali i powybijali szyby w oknach.

Jak świadkowie stwierdzają, Betina wymyślał w języku niemieckim, obrażając narodowość polską. Policja po przeprowadzeniu dochodzeń pozostawiła Betinę na wolności.

Walny zjazd obwodowy Zw. Tow. Powstańców i Wojaków w Wągrowcu.

Dnia 9. bm. w sali Strzelnicy w Wągrowcu odbył się zjazd delegatów Towarzystw Powst. i Wojaków powiatu wągrowieckiego Obrady zagaił prezes p. K. Bonowski, witając prezesa okręgu p. Grodzkiego, zast. sekr. okręgu p. Wolskiego oraz por. Wańtowskiego. Marszałkiem zjazdu wybrano p. Grodzkiego, protokół pisał p. Konopiński, ławnikami byli pp.: Wolski i Grochowicz. Obwód liczy 10 towarzystw z 574 członkami. W ciągu roku sprawozdawczego założono towarzystwo w Czeszewie. Zarząd obwodowy przeprowadził zjazd połączony z zawodami w Skokach. Kasa Obowodu wykazała 836,50 zł w dochodzie i 798,73 zł w rozchodzie. Ustępującemu skarbnikowi oraz całemu zarządowi udzielono absolutorjum. Do nowego zarządu wybrani zostali pp: K. Bonowski - prezes, J. Kamiński - wiceprezes, K. Polcyn - komendant, M. Olejnik - zast. komendanta, S. Mencel - sekretarz, H. Grochowicz - zastępca sekretarza, Szcz. Szopiński - referent organizacyjny, A. Czapracki - skarbnik. Referenta oświatowego powoła zarząd. Komisję rewizyjną stanowią pp.: Fr. Konopiński, St. Kamiński, J. Janiga, jako zastępcy: Fr. Szwabka i St. Kowalski. Do sądu honorowego weszli pp.: K. Bonowski, Szopiński, Grochowicz, zastępcy: Kamiński i Widziński.

W wolnych głosach omawiano sprawę przeprowadzenia stałych ćwiczeń w towarzystwach jak również sprawę przeniesienia siedziby zarządu Związku do Bydgoszczy lub Torunia oraz podziału okręgu.

Zjazd obwodowy Tow. Powstańców i Wojaków w Skórczu.

W ub. niedzielę w Skórczu odbył się zjazd obwodowy Tow. Powst. i Wojaków. Reprezentowane były towarzystwa ze Skórcza, Barłożna, Królówlasu, Morzeszczyna, Wielbrandowa, Pączewa, Grabowa, Lubichowa, Zelgoszczy, Ocypla, Osieczna, Kasperusa, Osieka, Szlachty, Smolnik i Osówka.

Zjazd zagaił prezes p. Czarnecki, witając w serdecznych słowach zebranych. Imieniem władz gminnych złożył życzenia zjazdowi sołtys p. Grzankowski, który udekorował uroczyście odznaką frontu pomorskiego p. Karpińskiego, poczem udano się na nabożeństwo. Okolicznościową przemowę wygłosił miejsc. ks. proboszcz.

Po nabożeństwie w czasie obrad wygłosił referat p. Howicki, który mówił o przysposobieniu wojskowem, zaś por. Mieczkowski mówił o stosunku wojska do organizacji.

W wyniku wyborów powołani zostali do zarządu pp: prezes - Czarnecki Wiktor Skórcz, wiceprezes - Dobrzeniecki Stefan Lubichowo, komendant - Wiklendt Stanisław Skórcz, zast. komend. - Husak Konrad Lubichowo, sekretarz - Grzankowski Jan Skórcz, skarbnik - Karpiński Paweł Skórcz, referent ośw. - Howicki Włodz. Skórcz, referent organizacyjny - Wardziński Antoni Skórcz, ławnikami zostali pp.: Friedrich Wiktor Skórcz i Rybiński Bernard z Osieczna.

Dochodu było 936,39 zł, rozchodu 783,92 zł, pozostało na r. 1930-31 175,47 zł.

W wolnych głosach przemawiali delegaci z Morzeszczyna, Zelgoszczy i Osieka wnosząc zażalenia w sprawie kasy pośmiertnej. Wyjaśnień udzielał sekretarz okręgu p. Szwedowski.

Prezes obwodu wręczył następnie dyplomy zasługi za wybitną pracę w P. W. i W. F. przyznane przez Związek nast. członkom: Friedrichowi ze Skórcza, Rybińskiemu z Osieczna, Klukowi z Lubichowa i Krasińskiemu z Pączewa.

Do wszystkich gniazd okręgu inowrocławskiego Tow. gimn. „Sokół".

Dzielnicowy Wydział Sokolic urządza kurs oświatowy dla zarządów gniazd żeńskich i oddziałów od 22—24 marca br. włącznie, na który zobowiązane są przyjechać przewodniczące i sekretarki na koszt gniazda, a gdyby te ostatnie mogły przyjechać na własny rachunek — w takim razie na koszt gniazda musi wyjechać jedna z młodszych druhen. Zaznaczamy, że o ile inne druhny także z poza zarządu, chciałyby wziąć udział w kursie, co byłoby bardzo pożądane — to mogą przyjechać ale już na własny rachunek.

Każda druhna musi być zaopatrzona w legitymację gniazdową i musi bezwzględnie uczęszczać na wszystkie wykłady punktualnie i regularnie.

Przedstawicielki, jadące na koszt gniazda dostaną wyżywienie bezpłatnie, jak również kwatery zbiorowe będą przygotowane przy ul. Stawnej, a które z druhen nie chciałby z takowych korzystać, to muszą się już same postarać o inne. Zniżki kolejowe są zapewnione.

Kurs odbywać się będzie na boisku „Sokoła" przy Drodze Dębińskiej — otwarcie tamże dnia 22. bm. o godz. 11 rano.

Zgłoszenia na kurs: ile druhów przyjedzie, podanie nazwisk, dzień i godzina ich przybycia oraz zamówienia na kwatery — prosimy nadsyłać najpóźniej do dnia 19 bm. włącznie na ręce sekretarki druhny Herniczkowej, ul. Mostowa nr. 14.

W dniu przyjazdu zgłaszać się trzeba po kwatery do biura Tow. gimn. „Sokół" przy Zielonych Ogródkach (sala gimnastyczna).

Dzielnicowy Wydział Sokolic w Poznaniu.

Czołem!

(—) Halina Rozmiarkowa, przew.

(—) Zofja Herniczkowa, sekretarka.

Zabił swego przeciwnika.

Chełmno, dn. 11. 3.

Z **Chełmna** donoszą: Zastrzelony został na podwórzu osadnika Bosmana Bronisława, zamieszkałego w Sarnowie pow. Chełmno, Bagrowski Franciszek, lat 24, z zawodu szewc, który bawił w gościnie u swego szwagra Klimka Władysława w Sarnowie. Dochodzenia ustaliły, iż zabił Bagrowskiego Bosman Bronisław z zemsty za to, że ten ujął się za swojem szwagrem Klimkiem, który został dnia 6 bm. przez Bosmana w oberży Biała w Rudniku pod Grudziądzem napadnięty. Bosman twierdzi, że czynu tego dokonał w obronie koniecznej, bowiem zabity strzelał rzekomo do niego pierwszy. Dalsze śledztwo w toku.

TUPADŁY. Z życia młodzieży. Praca w Stowarzyszeniu Katol. Młodzieży jest bardzo intensywna i owocna; oby w tej pracy zbożnej nie ustawali. Podziękowanie wyrazić należy członkom zarządu, którzy w stosunkowo krótkim czasie wiele dokonać potrafili, nie szczędząc grosza i pracy ofiarnej. Szczęść im. Boże.

GĘBICE. Bank Ludowy zwołał swe walne zgromadzenie, które zagaił prezes Rady nadzorczej p. A. Kuchowicz. Przewodniczącym wybrano jednogłośnie p. A. Kuchowicza, który powołał do pióra p. Radomskiego i na ławników pp. Benedykcińskiego i Mioduskiego. W imieniu zarządu zdał obszerne sprawozdanie p. M. Łagiewski i objaśnił poszczególne pozycje bilansu, który balansuje się w aktywach i w pasywach w sumie 130.926 zł; nast. prezes Rady nadzorczej p. A. Kuchowicz zdał sprawozdanie z czynności Rady nadzorczej za r. 1929. Jak wynika z przedłożonych sprawozdań, bank rozwija się pomyślnie z roku na rok i cieszy się ogólnem zaufaniem. Czysty zysk rozdzielano jak nast.: na dywidendy 8% — 800,80 zł, na rezerwę specjalną 126.45 zł, na fundusz waloryzacyjny 150 zł. Udziały podwyższono ze zł 200 na zł 500, wstępne podwyższono ze zł 5 na zł 10. W miejsce ustępujących członków z Rady nadzorczej pp. A. Kuchowicza, K. Burzyńskiego i K. Kubickiego wybrano ponownie jednogłośnie pp.: A. Kuchowicza i K. Burzyńskiego, zaś w miejsce p. Kubickiego wybrano p. M. Mellera.

ŚLIWICE. Manewry u Wojaków. W ub. tygodniu placówki wojackie obwodu śliwickiego wzięły udział w manewrach wojskowych przy współudziale I. Baonu Strzelców z Chojnic. Wojacy bronili wiosek: Lińska i Rosochatki. Dowódcą Wojaków był kpt. Kamiński z Tucholi, zaś po stronie wojska dowódca I. Baonu Strzelców. Obwód tutejszy przygotowuje się do drugich manewrów, które odbędą się około 27 kwietnia.

NIEMIECKIE OKONINY. Nowa placówka Tow. Powst. i Wojaków. Na zebraniu konstytucyjnem Tow. Powst. i Wojaków referaty organizacyjne wygłosili członkowie zarządu obwodowego Śliwice. Do nowego Tow. Powst. i Wojaków zapisało się 35 członków. Zarząd stanowią pp.: Benedykt Nierzwicki prezes i referent oświatowy, Weręgowski Kaz. zast. prezesa, Andrearczyk Jan komendant, Kaczyński Maks. zast. komendanta, Klamann Maks. sekretarz, Spica Bron. zast. sekr., Spica Jan skarbnik. Przy Powst. i Woj. utworzono drużynę przysposobienia wojskowego z młodzieży przedpoborowej.

Tczew.

Do odebrania. Znaleziony szal męski i bransoletkę damską odebrać można w Magistracie, pokój nr. 10.

Oględziny placówki wielkiego przemysłu. W sobotę ub. generał Pasławski w towarzystwie gen. Rachmistruka i kilku wyższych oficerów zwiedzał fabrykę metalurgiczną wyrobów blaszanych „Arkonę", która dostarcza dla wojska stosiedemdziesiąt tysięcy menażek.

Nie zostawiaj roweru na ulicy. Pewien rowerzysta zostawił swój rower przed starostwem. Rower, wartości około 300 zł „ulotnił się" jak kamfora.

Zastraszający objaw. Znów przejeżdżało przez stację graniczną Tczew 596 emigrantów do Ameryki — po chleb. Skierowano wszystkich do obozu emigracyjnego w Wejherowie.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

W. K., Kowalewo. Podatek dochodowy ustala komisja szacunkowa, urzędująca przy każdym urzędzie skarbowym. Odwołanie też należy do niej skierować.

H. Mańkowska, Wolsztyn. Niestety nie możemy dać bliższych wyjaśnień.

Napierski, Borowy-młyn. Starania o odszkodowanie za poniesione straty są bezcelowe.

Ubierajmy się w perkale!

Nasz doradca finansowy Charles Devey rzucił kilka dni temu w stronę kobiet polskich wzniosłe hasło: „ubierajcie się w perkale“!

Ubierajcie się w perkale, jeśli chcecie zdusić smoka wzrastającego bezrobocia, jeśli pragniecie wyjść poza krąg przesilenia gospodarczego, jeśli chcecie utrzymać samodzielność gospodarczą.

Ostrzeżenie to na czasie. Z chwilą podpisania traktatu handlowego z Niemcami pokusa będzie wielka, łatwość w nabywaniu towaru zagranicznego być może większa nawet aniżeli wyrobów krajowych.

Polki! Jedwabie zagraniczne i wełny angielskie nie dla was, — ponieważ nędza i bezrobocie u progu, — czas dać pracę tym setkom tysięcy bezrobotnym, którzy na nią czekają.

Drogi ku złagodzeniu doli robotnika pozostającego bez pracy są liczne, jednakże jedna wydaje się być najskuteczniejszą, i tą jest — trwałe popieranie wyrobów krajowych przez stałe ich zakupywanie.

Jest np. publiczną tajemnicą pomiędzy kupcami, że

pończoszki jedwabne Bemberga,

że w najlepszym gatunku, są wyrabiane w kraju, i mają tę jeszcze zaletę, że są nie tylko lepsze (cieńsza a trwalsza nić jedwabna) ale są ponadto znacznie tańsze od zagranicznych.

Wszystkie kobiety Polki wiedzieć powinny, że kraj wymaga od nich tak małego poświęcenia, aby stroiły się w tym roku w perkale. Myśl rzucona przez p. Deveya chodzenia w towarach wyrobu krajowego nie będzie dla naszych pań tak przykrą, jeśli się dowiedzą, że mamy

własną fabrykę sztucznego jedwabiu w Tomaszowie,

która zatrudnia wiele tysięcy robotników — i której jedwab jest znacznie lepszy i trwalszy i cieńszy, a tańszy od zagranicznego.

Potrzebny materjał-surowiec do wyrobu sztucznego jedwabiu znajduje się w całości w kraju, do wyrobu potrzebne jest **drzewo,** i z jednego metra celulozy drzewnej otrzymujemy 200 kg jedwabiu...

Każda z pań powinna o tem pamiętać i przy zakupnie żądać pokazania podług faktury jedynie

materjałów jedwabnych wyrabianych w kraju!

Każdy kupiec zaś powinien wiedzieć, że kupując towar zagraniczny, odbiera egzystencję dziesiątkom rodaków, że on, a nikt inny jest powodem nędzy i ubóstwa, które wpełza zimą pod dach bezrobocia.

Chciałbym, ażeby powyższe uwagi pobudziły do czynu także wszystkie

nasze urzędy i instytucje.

Wprawdzie te nie potrzebują, bo nie chodzą w perkalach ani jedwabiach, jednak w ścisłym związku i współpracy możnaby było również przyczynić się do powiększenia gospodarki społecznej.

Na czasie obecnie jest

sadzenie drzew morwowych.

Drzewa morwowe przetrwały zeszłoroczną zimę, zatem odpada zupełnie ryzyko. Miasta i wsie powinny obsadzać drogi i szosy drzewami morwowemi, wydziały powiatowe powinny czynić to także. Każda szkoła powinna zaprowadzić chociażby małą szkółkę morwy z nasienia. Każde nadleśnictwo powinno przeznaczyć chociażby kilka hektarów pod szkółki i pola morwowe. Dochód z drzew morwowych zasadzonych na przestrzeni 3-ch mórg da rolnikowi utrzymanie kompletne przez cały rok, dla całej rodziny złożonej z kilku osób.

Sadzonki i nasiona drzew morwy dostać zawsze można w Milanówku pod Warszawą lub w Ostrowie Wlkp.

Zamiast pochodów ze sztandarami i nudnych akademji

jakie corocznie urządzamy ku czci marszałka Piłsudskiego w dniu jego imienin, przygotujcie panowie burmistrzowie, wójty i sołtysy, rektorzy, prezesi i t. d.

dzień święta sadzenia drzew morwowych po drogach i polach, wyprowadźcie przy dźwiękach orkiestr pochody obywateli na wasze osiedla, i tam wkopując w tą świętą ziemicę setki tysięcy drzew morwowych, będziecie jednocześnie budowniczymi wielkiej, bogatej, mocarstwowej Polski.

Czcze słowa, mowy i akademje rychło przeminą, plon dnia sadzenia drzew będą długo jeszcze po nas zbierać nasze dzieci; wnuki!

Władysław Krymski (Solec Kuj.)

Z cyklu tradycyj kościelnych.

Okres pokuty i umartwienia.

Największą uroczystością Kościoła katolickiego jest obchód pamiątki Zmartwychwstania Pańskiego. Odpowiednio więc do znaczenia tej uroczystości dla wiary naszej, naznaczył też Kościół św. dłuższy czas przygotowania ducha na jej obchód.

Jednolitość w przestrzeganiu czasu przygotowawczego na obchód Wielkanocy, zaprowadził w całym Kościele katolickim dopiero papież Grzegorz I pod koniec VI wieku, ustanawiając post 40-dniowy, zaczynający się od Popielca czyli pierwszej środy od niedzieli Zapustnej. Stało się to na pamiątkę przykładów ze Starego i Nowego Testamentu, albowiem tak Mojżesz i Eljasz, jak i Chrystus Pan pościli 40 dni i 40 nocy.

Dawniej, kiedy czas trwania Wielkiego Postu liczył się już od niedzieli Starozapustnej, to znaczy od chwili, w której panował jeszcze wesoły karnawał, zaprowadzone już zostały uroczyste 40-godzinne nabożeństwa po kościołach, które utrzymały się do dzisiejszego dnia. Mają one na celu przypominać ludziom, uprawiającym wesołe zabawy o znikomości doczesnego żywota.

Najważniejszym okresem w czasie trwania Wielkiego Postu jest tak zw. tydzień pasyjny i Wielki Tydzień. Po kościołach odprawiane są wtedy specjalne modlitwy, mające na celu przebłaganie Boga za grzechy ludzkie.

Kościół św. już od pierwszych dni postu przywdziewa na siebie strój pokutny, to jest szaty koloru fioletowego i nosi go aż do Wielkanocy. Do zwyczajów kościelnych stosują się też wierni, praktykując ku chwale Bożej umartwienia ducha i ciała.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 14 bm. włącznie apteka pod Lwem, Rynek Nowomiejski.

Z TEATRU POMORSKIEGO.

W środę, dnia 12 bm. o godz. 20,15 nowa wielka rewja p. t. **„Jeszcze troszkę“**, w wykonaniu najlepszych sił komedjowo-operetkowych. W programie cały szereg najnowszych przebojów rewjowych, między innemi doskonały dialog estradowy w jednej odsłonie p. t. **„Bez łapówek“**.

W czwartek, dnia 13 bm. o godz. 20,15, 4-ty raz **„Ananas“**.

W piątek, dnia 14 bm. teatr nieczynny.

Bilety lotnicze w Toruniu. Informacje i sprzedaż biletów na wszystkie polskie linje lotnicze przyjmuje biuro L. O. P. P. — komitet wojewódzki Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej w Toruniu, ul. Król. Jadwigi 12-14 w godzinach od 17 do 20.

Przewóz przez Wisłę uruchomiony. Przed kilku dniami uruchomiony został w Toruniu przewóz przez Wisłę parostatkiem p. Dietmanna.

Tajemniczy złodziej. Dnia 8 bm. zgłosił ks. dziekan Kozłowski, że w nocy z dnia 7 na 8 bm. dał się zamknąć w kościele św. Jakóba na chórze nieznany osobnik, który w nocy odjąwszy linkę od dzwonnicy, przymocował ją do okna i nast. zbiegł. Według zapodania donoszącego, osobnik niczego nie ukradł.

Zw. Restauratorów w Toruniu komunikuje, że zjazd delegatów Związku Restauratorów okręgu Pomorskiego, odbędzie się dnia 8 maja w Gniewie. Dzięki interwencji Związku, wyjednano u władz skarbowych ulgę na prowadzenie restauracji w I. p. 1930 r. na podstawie półrocznych świadectw przemysłowych w tych wypadkach, gdy koncesja na prowadzenie restauracji zostaje cofnięta najpóźniej z dniem 1 lipca 1930 r. Ulga powyższa winna być udzielana na indywidualne podania zainteresowanych. (Okólnik Min. Sk. z dnia 20 stycznia 1930 r. L. D. V - 180/4/30 r.).

Włamanie. Nieznani sprawcy włamali się do mieszkania rolnika Jana Gołębiewskiego zam. w Grębocinie pow. Toruń i zabrali z niezamkniętej szafy 2 suknie i jedną spódniczkę ogólnej wartości 120 zł.

Z Grudziądza.

Kino „Apollo“. „Odszczepieniec“.
Kino „Gryf“. „Siódme przykazanie“.
Kino „Nowości“. „Dżentelmen włamywacz“
Kino „Orzeł“. „Tragedja księżniczki Nedekow“.

Do wszystkich gniazd sokolich m. Grudziądza, M. Tarpna i Mniszek. Stolica Apostolska wyznaczyła dzień 16. bm. poświęcony modlitwie o odwrócenie niebezpieczeństwa bolszewickiego, które zagraża całemu światu. W porozumieniu z przew. Dzielnicy zarządzamy w tym dniu 16. bm. w niedzielę, zbiórkę ogólną wszystkich członków czynnych, nieczynnych, młodzieży żeńskiej i męskiej gniazd na terenie m. Grudziądza, M. Tarpna i Mniszka. Zbiórka odbędzie się o godz. 12,15 na dziedzińcu gimn. klasycznego, celem wzięcia udziału w nabożeństwie, a następnie w pochodzie i akademji. Bratnie organizacje P. W., które stoją na gruncie katolickim, jak: Kolejarze, Powstańcy i Wojacy, Hallerczycy, Podoficerowie Rezerwy, Młodzież Katolicka, Hufce szkolne harcerstwa zapraszamy do jak najliczniejszego udziału w tej manifestacji katolickiej. Czołem! **Przewodnictwo III. okręgu Dzieln. Pom.**

Do towarzystw i organizacyj katolickich m. Grudziądza. Sokolstwo Polskie III. Okręgu zainicjowało na niedzielę, dnia 16. bm. nabożeństwo, celem odwrócenia od świata groźnego niebezpieczeństwa bolszewickiego. Uroczysta msza św. odbędzie się w kościele farnym o godzinie 12,40. Zapraszamy niniejszem wszystkie towarzystwa i organizacje katolickie, jak: Tow. Robotn. Kat., Młodzież Katolicką, Czeladź, Rzemieślników Ch. Z. Z. i Z. Z. P., Stow. Kat. Polek, Matek Chrześcijańskich, jednem słowem wszystkich prawych katolików m. Grudziądza do wzięcia udziału w nabożeństwie. Dzień 16 marca niechaj będzie wielką manifestacją katolicką m. Grudziądza, w której wszyscy katolicy żywy wezmą udział. Czołem!

Imieniny marszałka Piłsudskiego. Komitet obywatelski, powołany ku uczczeniu imienin marszałka Piłsudskiego, na którego czele stoi p. Chełmicki zwołał w ub. sobotę swe zebranie, które odbyło się w sali Rady Miejskiej. Obradom przewodniczył p. Chełmicki. Wśród zebranych zauważyliśmy m. in. pp.: prezydenta Włodka, gen. Rachmistruka, prezesa R. M. i marsz. sejmiku woj. mec. Szychowskiego, prezesa Pom. Izby Skarbowej Brzeskiego, prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego Strzeszewskiego, prokuratora Hermanna, protokół pisał p. Wrzesiński. Po szczegółowem omówieniu sprawy obchodu imienin marsz. Polski, uchwalono wybrać Komitet wykonawczy, składający się z siedmiu osób. Program dnia jest prawie ten sam, co w roku ubiegłym. W dniu 18. bm. odbędzie się wieczorem capstrzyk oraz przemówienie na Gł. Rynku, które wygłosi prof. Zwierzański. W dniu 19. bm. o godz. 10,30 msza św. polowa na placu ćwiczeń u wylotu ul. Lipowej (M. Tarpno), następnie defilada wojska. O godz. 4 po poł. akademja dla młodzieży szkolnej, dla wojska i publiczności cywilnej w Domu Żołnierza przy ul. Prowiantowej. Wieczorem o godz. 19,30 galowe przedstawienie w Teatrze Miejskim, a po przedstawieniu raut w „Królewskim Dworze“. Specjalna delegacja zawiezie pierwszemu marszałkowi armji polskiej wspaniały, artystycznie wykonany adres hołdowniczy.

Zjazd okręgowy Tow. Powstańców i Wojaków w Grudziądzu.

Zjazd delegatów Towarzystw Powstańców i Wojaków okręgu grudziądzkiego, odbędzie się dnia 16. br. z nast. porządkiem obrad:

Zagajenie oraz powitanie władz i gości. Wybór marszałka sekretarza i ławników na czas zjazdu. Referat na temat „Zadanie organizacji Zw. Tow. Powstańców i Wojaków“. Sprawozdanie z działalności zarządu okręgowego komisji rewizyjnej i dyskusja nad sprawozdaniami. Wybór nowego zarządu. Wolne głosy.

Z ruchu wydawniczego.

Poradnik Księgowego.

Związek Księgowych w Polsce przysłużył się niezmiernie ogółowi księgowych, oraz przedsiębiorstwom handlowym i przemysłowym, a nawet adwokatom przez wydanie szczegółowego informatora we wszelkich dziedzinach związanych z pracą księgowego, uwzględniając prawodawstwo wszystkich dzielnic Polski.

Poradnik obejmuje działy: rachunkowości i księgowości, skarbowy i prawny bardzo szczegółowo i umiejętnie opracowane, analizy bilansów, organizacji i mechanizacji pracy, statystyki rachunkowej, bibljograficzny i kalendarzowo-informacyjny.

Wygodny format (148×105 mm), trwała oprawa oraz niska cena (10 zł) stanowią dodatnie cechy Poradnika, który z pewnością może liczyć na gorące uznanie i powodzenie.

Nowa książka o państwach bałtyckich.

Nakładem gdańskiej „Baltische Presse“ wyszła poważna książka p. t. „Baltisches Handbuch für das Jahr 1930“ (stron 231), stanowiąca dobry przewodnik po państwach bałtyckich. Oprócz zbioru dokumentów politycznych z r. 1929 zawiera książka opisy stytystyczne poszczególnych państw nadbałtyckich: W. M. Gdańska, Danji, Estonji, Finlandji, Łotwy, Litwy, Polski i Szwecji, jak również cały szereg poważnych artykułów ekonomicznych. „Baltisches Handbuch“ stanowi dla każdego kupca, utrzymującego stosunki z zagranicą, niezbędny podręcznik informacyjny.

„Bunt“ w Łęgnowie.

Z Łęgnowa (w pow. bydg. skim) otrzymaliśmy następujący protest:

Członkowie tut. towarzystw w liczbie około 80 protestujemy jak najenergaczniej przeciwko zamierzonemu umieszczeniu pośrednictwa pocztowego wraz z telefonem urzędowym w lokalu Niemca.

Mamy odpowiednie osoby i lokale polskie, w których wymieniony urząd umieścić by można. Uważamy sobie za obowiązek zwrócić uwagę czynników miarodajnych na to, aby nie dopuściły umieszczenia wymienionego urzędu w lokalu niemieckim. W razie nie uwzględnienia na[illegible] życzeń, na znak protestu [illegible]wiesimy wszelkie czynności w tutejszych towarzystwach.

Towarzystwo Powstańców i Wojaków w Łęgnowie.

(—) Rybicki, prezes. (—) Macioszczyk, sekr.

T-wo gimn. „Sokół“ w Łęgnowie.

(—) B. Olszewski.

Kazania wielkopostne.

Ojciec św. przyjął na specjalnem posłuchaniu księży, wyznaczonych przez Kurję na wygłoszenie kazań wielkopostnych oraz proboszczów parafji rzymskich. Wygłaszając dłuższe przemówienie, w którem Papież streścił zasadnicze linje programu, jaki powinien być rozwinięty podczas kazań i ćwiczeń duchowych wielkopostnych. Pius XI zwrócił uwagę księży na konieczność stałego podkreślania potrzeby **chrześcijańskiego wychowania domowego młodzieży.** Ojciec święty sądzi, że rodziny, niedbające o wychowanie moralne i chrześcijańskie swych dzieci postępują tak, jak gdyby nienawidzili tych, których na świat wydali. Księża w swych kazaniach powinni zwrócić uwagę wiernych na **niebezpieczeństwo, wypływające z lektury książek, poprzez które przesiąka w młodociane dusze jad zepsucia.** Ojciec święty wskazał między innemi na katalog-poradnik, wydany przez księgarnię del Littorio (oficjalną księgarnię partji faszystowskiej), w którym istnieje rozdział, poświęcony wyborowi książek dla młodzieży i wypełniony wskazaniami książek nietylko nieprzyzwoitych, ale i szkodliwych. Papież zwraca na to specjalną uwagę, gdyż firma, przeciwko której nie żywi on żadnych animozji, powinna dawać gwarancję oraz być godną wpływu, jaki może wywierać w szerokich sferach społeczeństwa. Pius XI wezwał księży do wytłumaczenia młodzieży i dorosłym, że często pod płaszczykiem godeł szacownych może przemycić się zło, zarażając dusze młodzieńcze jadem trucizny moralnej.

„Roczniki Katolickie na rok 1930“.

W tych dniach opuściły druk nowe „Roczniki katolickie na rok Pański 1930“ ks. Nikodema Cieszyńskiego przy współpracy X.X. dr. Wacława Kosińskiego, dr. Michała Kordela i Hugona Króla. Roczniki Katolickie zdobyły sobie tak wielką i zasłużoną reputację i uznanie, że nie potrzebują ani słówka reklamy. Wystarczy tylko donieść, że się nowy rocznik pojawił, aby znalazł chętnych czytelników w kołach inteligencji, nie tylko z imienia katolickiej.

Wobec zainicjowanej w Poznaniu obecnie „Akcji Katolickiej“ Roczniki ks. Cieszyńskiego tej akcji katolickiej są najwymowniejszym przewodnikiem.

Skład główny u autora w Poznaniu przy kościółku Pana Jezusa.

Dr. K. Krotoski.

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 12 marca 1930 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Grzegorza Wielk., pap. w. dr.
Jutro: Krystyny, Nicefora b. w., Katarzyny p.
Wschód słońca: godz. 6,25.
Zachód słońca: godz. 17,56.

DYŻURY APTEK:

Od poniedziałku dnia 10 bm. do niedzieli 16 bm. (włącznie) dyżurują:
1) **Apteka pod Łabędziem**, ul. Gdańska;
2) **Apteka Kużaja**, ul. Długa 57, tel. 300.

— **Muzeum Miejskie** przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—4, w niedziele od 11—2. Obecnie w Muzeum „I. wystawa artystek polskich".

— **Biblioteka Miejska** (Stary Rynek im. Marsz. Piłsudskiego 1) otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 9—14 i od 7—20. Pracownia Naukowa i Czytelnia pism codziennie od 10—13 i od 17—20. Wypożyczalnia codziennie od godz. 11—13½ i od 17—18,45.

— **Biblioteka Ludowa** (Jana Kazimierza nr. 9). Wypożyczalnia otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od 12—13, ponadto w poniedziałki, środy, czwartki i piątki od 17—19, we wtorki i soboty od 15—19.

TEATR MIEJSKI.

Dziś w środę o 7½ „Manon do wzięcia".

W sobotę premjera komedji Marjana Hemara p. t. **„Dwaj Panowie B."**, jednej z najdowcipniejszych komedyj ostatnich sezonów.

W niedzielę po południu po cenach znacznie zniżonych operetka Falla p. t. „Królowa miljardów."

Ten sam dyrektor banku, który wczoraj rozwodził się nad mizerją wekslową, tak jeszcze określał przyczyny kryzysu gospodarczego:

— Niech się pan nie dziwi, że my z tym obrotem wekslowym jesteśmy tak ostrożni. W r. 1925, gdy dzięki gospodarce Grabskiego nasz złoty załamał się na rynku światowym, kto dostał największe cięgi? Banki. Rząd aż je musiał sanować przy pomocy specjalnego funduszu. Ale też zato te banki polskie są jedynemi instytucjami, które wyciągnęły dla siebie naukę z przeszłości. Skurczyły się, poprzeprowadzały redukcję, zmniejszyły ilość oddziałów, zastosowały oszczędności, nie szastały bezmyślnie pieniędzmi w okresie korzystnej konjunktury pomajowej, nie topiły gotówki w nowych inwestycjach i przedsiębiorstwach, słowem jakby wyczuwając spadek barometru zorganizowały się na wzór stałego pogotowia ratunkowego, które w razie potrzeby mogłoby być każdej chwili uruchomione, aby zaspokoić słuszne i uzasadnione wymagania klijentów.

Że one dotychczas ze swej biernej na razie roli nie mogły wystąpić, to wina rządu, który chciał przez noc stwarzać herkulesowe dzieła, mianowicie na polu inwestycyj, co spowodowało głód gotówkowy w rolnictwie, w przemyśle i w handlu. Wskutek tego, że rozmach był ponad siły, musiało nastąpić ograniczenie produkcji, osłabienie konsumcji, jednem słowem stagnacja, bo rząd ograniczył swe prace, także w obawie trudności finansowych.

Recept na naszą chorobę słyszy się coniemiara. Ja osobiście nie mam zaufania do tak zwanych specyfików, jak np. ściągnięcie kapitału zagranicznego. Bo nie kieszeń leczyć nam trzeba, tylko cały organizm. A do tego koniecznem jest ustabilizowanie naszych stosunków wewnętrzno-politycznych, usunięcie tej ciągłej niepewności w całokształcie państwa, wykluczenie niespodzianek politycznych, przywrócenia do nas zaufania zagranicą, bo wtedy i niedomagania gospodarcze znikną same przez się.

Żeńskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół".

Zebranie plenarne „Sokoła" Żeńskiego odbędzie się dziś, w środę dn. 12. III. 1930 r. o godz. 7,30 wieczorem w sekretarjacie przy ul. Dworcowej nr. 2. Ze względu na ważność porządku obrad, liczny udział i punktualne przybycie członkiń bardzo pożądane.

— **Kościół Klarysek** (gimnazjalny). Tradycyjnym zwyczajem odbędą się w każdy czwartek W. Postu podczas wieczornego nabożeństwa t. zw. „Koncerty religijne", w których wezmą udział najlepsze bydgoskie koła śpiewackie. Z pierwszym popisem wystąpi jutro 13 b. m. o godz. 18,45 potężny „Chór Kolejarzy", który pod batutą p. Kabacińskiego wykona następ. pieśni pasyjne: 1) „Pozwól mi Twe męki śpiewać" — Gall, 2) „Ludu mój ludu" — Gall, 3) „Psalm: W troskach głębokich" — Wallek-Walewski, 4) „Stała Matka boleściwa" — Gall.
Serdecznie zaprasza
Ks. Tad. Zieliński.

— **Kapitan rez. Bem ze stanowiska komisarza rządowego Kasy Chorych miasta Bydgoszczy ostatecznie odwołany.** Z miarodajnego źródła dowiadujemy się, że pełniący przez kilka miesięcy obowiązki komisarza rządowego w Kasie Chorych m. Bydgoszczy kapitan rez. Bem został ostatecznie z zajmowanego stanowiska odwołany. W związku z ujawnionemi nadużyciami **nowych urzędników sprowadzonych przez p. Bema z innych dzielnic** przeprowadzono śledztwo i winnych niezwłocznie usunięto. Okręgowy Urząd Ubezpieczeń w Poznaniu czyni wszystko, aby niezdrową atmosferę w Kasie Chorych m. Bydgoszczy „oczyścić".

— **Komisarz Pinecki wyjeżdża w Krakowskie.** Znany jako dobry służbista na terenie naszego miasta komendant III. komisarjatu P. P. Wilczak—Okole komisarz p. **Alfons Pinecki** został — jak się dowiadujemy — przeniesiony bez bliższego przydziału do województwa krakowskiego. P. Pinecki, ochotnik, był d-cą IV kompanji I p. Wlkp., poczem komisarzem granicznym w Lesznie i we Wronkach. Stamtąd przydzielony został do Poznania, gdzie kierował urzędem bezpieczeństwa. W maju 1920 r. przybył do Bydgoszczy i tu, prowadząc najpierw urząd policji śledczej, potem komisarjat wodny na wojew. poznańskie, otrzymał komisarjat III. Wilczak—Okole, gdzie do dzisiejszego dnia pełnił służbę wzorowo, zyskując sobie sympatję ogółu obywatelstwa bydgoskiego.

— **Międzynarodowe Tow. Żeglugi Powietrznej,** w związku z notatkami p. t. „Wypadek samolotu pasażerskiego pod Łodzią", oraz „Samolot, który uległ katastrofie, należał do Międzynarodowego T-wa Żeglugi Powietrznej", wyjaśnia, że pilot ze względu na lekki defekt motoru postanowił lądować; lądowanie odbyło się zupełnie normalnie. Pilot wyszedł bez szwanku i po dokonaniu drobnej reperacji, tenże pilot i na tymże samym samolocie poleciał dalej do Warszawy. W czasie lądowania na samolocie żadnego pasażera wogóle nie było.

— **Polski Czerwony Krzyż,** poczuwając się do miłego obowiązku, składa gorące podziękowanie Szan. firmie Skóra, Gdańska 163, za bezinteresowne wykonanie naprawy maszyny do pisania. Obywatelskie stanowisko p. Skóry zasługuje na publiczne uznanie. Oby całe społeczeństwo zawsze odnosiło się z taką życzliwością do instytucji Polskiego Czerwonego Krzyża, pracującej dla dobra ogółu.

Do wszystkich zarządów towarzystw

zrzeszonych w Konferencji Prezesów.

Wobec wyrażonego przez władze życzenia, aby w obchodzie **imienin** pierwszego marszałka Polski **Józefa Piłsudskiego** brały udział najszersze warstwy społeczeństwa miejscowego, zapraszam celem omówienia tej sprawy pp. prezesów względnie ich zastępców na konferencję, którą zwołuję **na sobotę 15 bm.** godz. 7-mą wieczorem do lokalu „Pod Lwem" przy ulicy marszałka Focha.

Z powodu konieczności powzięcia doniosłej uchwały, przybycie przedstawicieli wszystkich towarzystw wskazane.

Bernard Żmudziński,
p. o. prezesa Konferencji Prezesów.

Z walnego zebrania Związku Emerytów i Rencistów.

Przed kilku dniami odbyło się walne zebranie Związku Emerytów i Rencistów państwowych, któremu przewodniczył prezes inż. p. Szczudłowski. Koło liczy obecnie 400 członków, z których składki opłaca tylko 149. Po sprawozdaniach członków zarządu wybrano nowy zarząd, w skład którego weszli pp.: prezesi — inż. Szczudłowski i insp. Klóskowski, sekr. — Mayowa, skarbnicy — Masojada i Terasiewioz, ławnicy — Modrzejewski, Kołacki, Gański i Skok. Komisję rewizyjną stanowią pp.: Kędzierski i Rutkowski. Przy organizacji znajduje się kasa pogrzebowa która rozwija się świetnie.

— **Szczęście się trzyma!** Jak się dowiadujemy, w 5-ym dniu ciągnienia 5-tej klasy Loterji Państwowej wygrana 50.000 złotych padła znowu w tutejszej szczęśliwej kolekturze „Uśmiech Fortuny", Pomorska 1, na los 183228, zakupiony przez cztery osoby, pochodzące ze sfer urzędniczych. — A jednak kolektura „Uśmiech Fortuny" jest naprawdę źródłem szczęścia.

Kurs higjeniczny

Stowarzyszeń Młodych Polek w Bydgoszczy.

(js) W ubiegły poniedziałek rozpoczął się w sali Domu Katolickiego przy Farze trzeci kurs higjeniczny, zorganizowany przez bydgoski okręg Stowarzyszeń Młodych Polek. Po serdecznych słowach wstępnych, jakie wygłosił ks. patron Hanelt, zabrał głos przedstawiciel magistratu mec. Śpikowski i zachęcał gorąco do uczestnictwa w kursie. Następnie rozpoczęły się wykłady.

Kurs obejmuje 20 prelekcyj rozłożonych na 10 wieczorów. Początek ustalono na ½8 wieczorem. Kurs jest bezpłatny, zgłoszenie do egzaminu nadobowiązkowe. Wyznaczono 5 nagród, wzgl. dyplomów: 2 ofiarowane przez okręg, a 3 przez Polski Czerwony Krzyż za inicjatywą p. doktorowej Schubertowej. Prelegentami są kpt. dr. Jonscher i p. dr. Lipczyńska.

Wszystkie Młode Polki, których jest w Bydgoszczy około 1300, powinny w miarę możności korzystać z kursu, tem bardziej, że program jego obejmuje również obronę przeciwgazową.

Świat się budzi!

List Ojca Św. zelektryzował wszystkie narody chrześcijańskie, otworzył oczy miljonom ludzi na prześladowanie religijne w Rosji Sowieckiej. Otworzyły się oczy ludzi w państwach cywilizowanych na charakter „proletarjackiej wolności sumienia", panującej w Sowietach.

Przemówiło sumienie narodu na zbrodnie komunizmu. **Świat chrześcijański budzi się z uśpienia,** wobec szalejącej podłości i zbrodni wyznawców leninowskiego pogaństwa. Dziś chrześcijanie rozpoczynają się łączyć do wielkiej krucjaty. Płynie głos Ojca Św. przez wszystkie granice państw świata. Powstaje wielki ruch, którego żadna siła złamać nie jest zdolna. Ogrom grozy, pochodzącej z piekła, na ziemi, piekła zwanego Związkiem Sowieckich Socjalistycznych Republik — rozsiewa obłudną propagandę o rzekomej szczęśliwości w komunistycznym ustroju.

Rząd komunistyczny, sprawujący krwawą dyktaturę nad ludem rosyjskim, staje przed światem jako oskarżony. Historja 12 lat istnienia komunistycznego państwa wytacza oskarżenie przed światem cywilizowanym. **Jako świadkowie stają miljony pomordowanych i męczonych ludzi.**

Mężowie stanu państw europejskich, zadajcie sobie trochę trudu i zechciejcie starannie przemyśleć takie zjawisko, jakiem jest komunizm. Powiedzcie sobie: czas z tem skończyć! Wzdryga się każdy, w kim sumienie nie zamarło. Rośnie głos protestu, zaciska się karząca pięść!

Do akcji antybolszewickiej stają dziś miljony, ochoczo idących do szeregu, w imię szlachetnej idei obrony bliźnich, obrony ognisk rodzinnych, warsztatów pracy, własnej Ojczyzny — przed barbarzyństwem komunistycznych zbirów.

Świat się budzi z uśpienia, bierny stosunek do bolszewji już zanika! Ruch antybolszewicki wzmaga się na całym świecie, odbywają się wielkie zgromadzenia, skierowane przeciw barbarzyństwu bolszewickiemu, tworzą się komitety działania, do którego wchodzą wybitne osobistości.

Prasa chrześcijańska donosi, że odbywają się na całym świecie wiece antybolszewickie. W Londynie odbyły się już 2 olbrzymie wiece, a na prowincji przeszło 50. W Paryżu odbyły się również 2 wielkie wiece. W Rzymie odbyło się zebranie wybitnych osobistości, na którem Mgr. d'Herbigny miał odczyt o męczeństwach chrześcijan, pod dyktaturą bolszewicką.

W Bydgoszczy odbędzie się również wielki wiec antybolszewicki w niedzielę, 16 bm. o g. 1-ej w poł. w lokalu p. Kocerki, ul. Św. Trójcy.

Aby zadokumentować, że w tej walce z chrześcijaństwem w Bolszewji, staniemy murem przy naszym św. Kościele Rzymsko-Katolickim, przy naszych biskupach i kapłanach. Wszyscy wierzący w Boga pospieszą na wiec, aby dać dowód, że **Polska jest przedmurzem chrześcijaństwa.**

Bernard Żmudziński.

W tramwaju.

— Prawda to, pani Łepkoska, że pani tamtego tygodnia z bezrobotnymi na rynku towar rabowała? Cóż sie pani na mnie tak patrzy? Widzieli panią przecie...

— Ludzie niegodziwe, kto to z was rozpuszcza na mnie takie ploty? Byłam wtedy na rynku i ućkłam, aby mnie nie poturbowali. A że po drodze podniosłam pare funtów masła, które ktoś zgubił, to przecie nie grzych. Mieli może to masło roztratować?

— Dziwne jednak jest, że wszyscy handlerze wtedy stratni byli, a pani jedna tylko z profitem do domu wróciła.

— Wrogowi mojemu nie życze takiego zarobku. Co ja sie przytem strachu wyżyła, Boże kochany! Bo nie wiedziałam z początku o co chodzi: czy to poletyczna rewolucja, czy może poto tylko ruch robią, aby nieznacznie pare dziewcząt i kobiet złapać i do Ameryki albo do Turcji wywieźć.

— Coby z panią w Turcji robili!

— Właśnie, że takie jak ja są tam najpopłatniejsze. Nie czytaliście to, że miss Turcja ważyła bez mała sto kilo?

— Ale nie stopięćdziesiąt, jak pani.

— Pare kilo więcy nie stanowi u tamtych ludzi. U nas idzie na linje, na formy, a tam na wage.

— Tedy mogła pani miss Turcją zostać! Nie łatwo która inna przeważyłaby panią.

— Nie chciałam sie w Turcji o ten honur ubiegać, aby potem Dziennik nie szkalował, że co w Polsce jest najlepszego, to sie zagranice wywozi, a jakieś tam Batyckie czy Winkowskie muszą potem na konkursach oczami świecić.

— Ady do takich piekności, jak pani, jeszcze byś myTurkom chętnie dopłacili.

— Wierze, że pan chciałby sie mnie z Czyżkówka pozbyć, bo za dużo o panu wim. Ale niedoczekanie panowe, aby Łepkoska Polske zdradziła i Turkom za miss sie wysługiwała.

— Pani Polske zdradza, gdy pani sobie i ty nicpoty dziewusze jedwabne kombinacje sprawia, zamiast perkalowe nosić, jak każe pan Devey.

— A czy to pan widział, jakie ja kombinacje mam na sobie?

— Przecie sama sie pani chwaliła...

— A możem je panu i pokazywała, co? Panie Antkowiak, nie deptaj mi pan po moim honorze uczciwy kobity, bo może pana srogie nieszczęście spotkać. A pan Devey, jak nima innego likarstwa na naszą bide, to niech sie na swoim perkalu powiesi. Cesia dobrze mówi: mamu, gront eleganckie kombinacje...

— Co Ceśka może mówić, skoro pani powiada, że to jeszcze dycht głupia dziewucha. Chyba, że ją pani już oświadomiła.

— Niemiałam serca ani suminia...

— Rynek! Na Gdańską przesiadać!

Rozprawa przeciw Żernickiemu odroczona.

W ub. wtorek miała się odbyć sensacyjna rozprawa przeciwko Żernickiemu i towarzyszom, oskarżonym o nadużycia na tle t. zw. propagandy miasta Bydgoszczy. Rozprawę sądową zagaił przewodniczący, sędzia okręgowy Otowski. Po stwierdzeniu personalij i wywołaniu świadków stawił prokurator Bleidorn wniosek o odroczenie rozprawy z powodu nieprzybycia kilku ważnych świadków. Sąd nie uwzględnił sprzeciwu obrony i po dłuższej naradzie rozprawę odroczył.

— **Główny inspektor pracy inż. M. Klott** z Warszawy udał się do Bydgoszczy i Inowrocławia celem dokonania lustracji podległych mu urzędów.

— **Wejście na galerję sali obrad Rady Miejskiej tylko za biletami.** Z powodu ograniczonej ilości miejsc na galerji sali Rady Miejskiej wydawać się będzie w sekretarjacie Rady Miejskiej (ratusz, pokój 13) na każde posiedzenie imienne karty wstępu wedle kolejności zgłoszeń w dzień posiedzenia Rady Miejskiej w godzinach urzędowych od 8 -13 i 18—18½.

— **Podła potwarz.** Członek Koła Ch. D. Wilczak—Okole p. Sumiński Aleksander, Łokietka 18, przybył do naszej redakcji i oświadczył:

„Od pewnego czasu krążą po mieście pogłoski, puszczone przez jakieś indywiduum, że ja należę do Kościoła Narodowego. W sprawie tej oświadczam, że jestem praktykującym rzymsko-katolikiem i długoletnim członkiem Chrześcijańskiej Demokracji. Z Kościołem Narodowym nigdy nie miałem styczności i każdego, kto będzie podobne pogłoski rozgłaszał pociągnę do osobistej odpowiedzialności.“

My ze swej strony zmuszeni jesteśmy dodać, że p. Aleksandra Sumińskiego znamy jako prawego Polaka i dobrego chrześcijanina. Puszczona fałszywa pogłoska napewno nie zaszkodzi jego dobrej opinji, gdyż ludzie go znający, wiedzą, że należy on do grona pożytecznych obywateli polskich.

Z życia towarzystw.

Bydgoski Klub Wioślarek. Dnia 22 bm. o godz. 19 nadzwyczajne walne zebranie, w sali hotelu Lengninga.

S. M. P. „Przedświt“. Zebranie zarządu i zastępowych w piątek 14 bm. o godz. 5,30 wiecz. w Domu Katolickim. Zebranie plenarne w niedzielę o godz. 5,30 wiecz.

Tow. Uczniów Kupieckich. Zebranie plenarne w środę, 12 bm. o godz. 8 wiecz. w sali p. Mellera, Plac Piastowski. Uprasza się o liczny udział.

Chór Kościelny M. B. N. P. na Szwederowie. Lekcja męska dziś w środę o godz. 7,30 w Domu Katolickim.

K. S. „Brda“. W czwartek, dnia 13 bm. o godz. 19-ej w lokalu p. Kamińskiego, ul. Grunwaldzka uroczyste pożegnanie członków odchodzących do wojska. Uprasza się o liczne przybycie. Goście i sympatycy mile widziani.

Tow. Kupców Detalistów branży spożywcz. Zamówienia na cukier i inne artykuły przyjmuje Bank Ludowy do czwartku dnia 13 bm. godz. 13. (6256)

„Sokół“ III, sekcja teatralna. Próba odbędzie się dziś w środę o godz. 19,30 u druha Majewskiego.

Tow. śpiewu „Odrodzenie“, Bielawy. Lekcje odbywają się w środy i czwartki o godz. 8-ej wiecz. w salce Zakładu XX. Misjonarzy.

Zw. Mł. Pracującej „Jedność“, filja II. urządza w środę 12 bm. zebranie miesięczne o godzinie 1-ej w sali p. Jeżaka „Złoty Róg“, ul. Grunwaldzka 14. Zebranie zarządu tamże godzinę wcześniej.

Koło śpiewu „Chopin“. Zebranie plenarne w środę 12 bm., lekcja w piątek 14 bm. o godz. 19,30 w lokalu p. Kleinerta, 4 śluza.

Związek b. Uczestników Powstań Narodowych R. P. Zebranie zarządu dziś w środę u Lengninga o godz. 19.

S. M. P. „Promyk“. Dziś lekcja śpiewu o godzinie 6,30. O godz. 7,30 zebranie zarządów i zastępowych obu oddziałów.

„Sokół“ X. Wielkie Bartodzieje. Zebranie w sobotę o 7-ej wiecz. W programie m. in. wykład drh. red. Szalli.

Tow. Pom. Cukierniczych. Zebranie w środę 12 bm. o godz. 8 w lokalu p. Ganasińskiego przy ul. Jezuickiej 9.

Zebranie Sodalicji Marj. Panien w czwartek 13 bm. o godz. 6,30 w Zakładzie Św. Florjana.

Baczność, Grupa Powst. Wlkp. z r. 1918-19! Sekretarjat znajduje się przy **ul. Kordeckiego 32 II. ptr.** Sekretarjat urzęduje w każdy wtorek i czwartek od godz. 4—7 po poł. Sprawy członków załatwia się za okazaniem książeczki kwitowej. Tamże przyjmuje się nowych członków. Korespondencje dotyczące Grupy uprasza się pod powyższym adresem. — Fr. Raczyński, sekr.

— **Dotyczy Czytelników „Dziennika Bydgoskiego“.** Obywateli zamieszkujących w obrębie okręgów doręczeń urzędu pocztowo-tel. Bydgoszcz nr. 5 (Kapuściska Małe), uprasza tenże urząd o podawanie w adresie na przesyłkach, oprócz nazw, ulic, zawsze poczta **Bydgoszcz nr. 5**, przezco unikną zainteresowani opóźnienia przesyłek w doręczeniu.

— **Wykaz protestowanych weksli** z drugiej połowy lutego 1930 jest do przejrzenia w biurze Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy, Nowy Rynek 8.

— **Wykazy składek miesięcznych Kasy Chorych m. Bydgoszczy.** Izba Przemysłowo-Handlowa w Bydgoszczy komunikuje, że Kasa Chorych m. Bydgoszczy celem ułatwienia pracodawcom kontroli przypadających dla Kasy Chorych należności po odejściu komisarza Kasy p. Bema sporządzać będzie jak poprzednio oddzielne wykazy składek dla tych wszystkich firm, które się z tem wprost do Kasy zwróciły lub się zwrócą i to od miesiąca marca począwszy.

— **Na nadzwyczajnem walnem zebraniu miejscowego koła Związku Obrony Kresów Zachodnich,** które odbyło się wczoraj w sali obrad rady miejskiej pod przewodnictwem dyrektora Banku Polskiego p. Wody, uzupełniono skład członków zarządu przez wybór pp. adwokata Typrowicza, inspektora szkolnego Klimesza i Czesława Włodarkiewicza. Wybrano również komisję rewizyjną złożoną z bankowców tutejszych, pp. dyr. Gulcza, Drewka i Pampucha. Wysłannik zarządu głównego w Poznaniu p. Kudlicki zaznajomił członków Z. O. K. Z. z niektóremi przepisami traktatu handlowego z Niemcami i umową likwidacyjną. Najdrażliwszą sprawą jest sprawa odszkodowań. Jak się dowiadujemy, Związek Obrony Kresów Zachodnich przygotowuje wielką akcję aby rząd i ciała ustawodawcze w Polsce nakłonić do przyznania około 10.000 Polakom poszkodowanym przez Niemców wynagrodzenia za ich straty. W Niemczech podobna ustawa została już wniesiona do parlamentu.

— **Walki zapaśnicze u Kocerki.** Wczoraj w pierwszej parze walczyli: Borowiak — Zaremba bardzo zacięcie przez 20 minut bez rezultatu. Niemiec Fryze pokonał po 16 minutach zapaśnika żydowskiego Zelkowicza. Bardzo emocjonująca była walka Popławski - Liełkajs, która również nie dała wyniku. Michelson położył na łopatki Sarakkiego przez złamanie mostu, po 13 minutach.

Wobec dzisiejszego „strajku“ kupców i restauratorów walki dziś nie odbędą się. Natomiast jutro w czwartek walczyć będą: Borowiak - Zelkowicz, Petersen - Liełkajs, Popławski - Fryze i Sam Sandi - Zaremba.

— **Włamanie do kościoła Serca Jezusowego.** W nocy z 10 na 11 bm. nieznani złodzieje włamali się zapomocą otworzenia od zewnątrz okna do kościoła Serca Jezusowego przy Placu Piastowskim i splądrowali wszystkie skarbonki oraz skrytki, lecz nic nie zabrawszy, prawdopodobnie spłoszeni przez kogoś, zbiegli.

— **Wieczór muzykalno-wokalny.** Dyrekcja Pryw. Seminarjum Naucz. Żeńskiego w Bydgoszczy zawiadamia, że młodzież tego zakładu urządza w sobotę dn. 15 marca br. w sali „Strzelnicy“ doroczny wieczór muzykalno-wokalny, na dochód bibljoteki szkolnej. Początek o godz. 6,30 wieczorem.

PROGRAM RADJOFONICZNY.
CZWARTEK, 13 MARCA.

16,15: Wilno. L. van Beethoven: V. symfonja.
20,05: Kraków. Feljeton, p. t. „Przybyłem, zobaczyłem i osłupiałem“.
20,30: Poznań. Koncert muzyki polskiej.
20,30: Kraków. Muzyka operowa.
21.00: Lipsk. „Oblubienica duchów“, Dworzaka.

— **Tow. śpiewu „Dzwon“** przypomina wszystkim miłośnikom pieśni swój koncert wokalny mający się odbyć w niedzielę 16 b. m. o godz. 8 wieczorem w Kasynie Cywilnem ul. Gdańska 160a z łaskawym współudziałem art. śpiew. p. Cholewo-Czekierskiej, p. Miedziszewskiej-Grigorjew i p. Dziedzickiego. Chór wykona pod batutą wielce cenionego dyrygenta p. Wł. Wittstocka szereg utworów: Nowowiejskiego, Prosnaka, Kazury, Wiechowicza, Stoińskiego i innych.

— **Społeczne biuro pośrednictwa pracy przy Stow. Służby Żeńskiej pod wezw. św. Zyty w Bydgoszczy.** Podaje się do wiadomości, że na podstawie zezwolenia pana wojewody poznańskiego z dnia 22 lutego br. L. dz. 2544/30 PP. Stowarzyszenia Służby Żeńskiej pod wezwaniem św. Zyty w Bydgoszczy uprawnione zostało do wykonywania pośrednictwa pracy dla swych członków i osób postronnych, z zachowaniem przepisów ustawy o społecznem pośrednictwie pracy. Na kierowniczkę biura wyznaczoną została p. Franciszka Woźniakówna, zamieszkała w Bydgoszczy przy ul. Cieszkowskiego 6. Społeczne biuro pośrednictwa pracy dla służby żeńskiej przy Stowarzyszeniu Służby Żeńskiej pod wezwaniem św. Zyty mieści się w domu przy ulicy Cieszkowskiego 6 w Bydgoszczy.

— **Czyja torebka?** Znaleziono torebkę damską ze świadectwem szkolnem. Odebrać można w Urzędzie Miejskim przy ul. Grodzkiej.

Ujęcie wyrafinowanej oszustki.

Donosiliśmy przed pewnym czasem o ujęciu wyrafinowanej oszustki, 24-letniej Weroniki Wiertelak, która następnie zbiegła ze szpitala chorób wenerycznych. Po swej ucieczce napisała do policji tutejszej list, aby jej nie szukano, gdyż odbiera sobie życie. Policja jednak nie dała się tak łatwo wziąć na „kawał“ i czyniła energiczne poszukiwania za oszustką, które uwieńczone zostały wynikiem. Oszustkę bowiem ujęto dnia 2 bm. w Gdyni na gorącym uczynku kradzieży z włamaniem. — Jak stwierdzono, Wiertelakówna ukończyła seminarjum nauczycielskie w Poznaniu.

PROGRAM W KINACH.

CORSO. Dziś premjera dawno zapowiadanego największego i najlepszego filmu sensacyjnego sezonu p. t. **„Djabelski pazur“.** Nadprogram wyśmienita komedja.

KRISTAL dziś powtarza premjerę p. tyt. **„Zdrada stanu“**, która szczerze zainteresowała publiczność ze względu na nieszablonowe ujęcie treści, zaczerpniętej z czasów carskiej Rosji. Gra Gerty Maurus i Freilicha psychologicznie głęboka i dobra, charaktery typów i postaci naturalne i udatne. Część początkową obrazu naświetlono na ulicach Warszawy, gdzie dokonywa się zamach na satrapę. Dalsze sceny rozgrywają się w Syberji i Szwajcarji. Nadprogram farsa i wybuch wulkanu Etny na Sycylji.

MARYSIEŃKA wyświetla dużej miary dramat p. t. **„Golgota szczęścia“** z Konstancją Talmadge w roli głównej.

NOWOŚCI. W emocjonującym dramacie pt. **„Bicz Boży“** słynny Lon Chaney wystąpił w roli detektywa, dając doprawdy ciekawą kreację. Film ten zakrojony na wielką skalę, zaznajamia z żmudną i niebezpieczną walką stróżów bezpieczeństwa z wrastającą plagą przestępców. Nadprogram wspaniały, bardzo ciekawy „Tygodnik Metro-Goldwyn-Mayer“.

OKO wyświetla z wielkiem powodzeniem dramat obyczajowy p. t. **„Dziewczęta pod kontrolą“** w 10 aktach. Na scenie „Maska“ rozbawia humorem z Lubiczem na czele. W czwartek warszawski „Lopęk“ t. j. Krukowski Kazimierz. Początek 20,30 wiecz.

PAW. Dziś poraz ostatni sensacyjna komedja p. t. **„Awantury chińskie“.** Przepiękne momenty z egzotycznego środowiska Chin. Na scenie występy komików Muszyńskich.

— **Reforma szkoły żeńskiej.** Komitet pomocy naukowej dla dziewcząt na m. Bydgoszcz i okolicę urządza jutro w środę, 12 bm. o godz. 17-ej, walne branie w auli gimnazjum im. Kopernika, na którem p. dyr. Rolbieska wygłosi odczyt p. t. „Reforma szkoły żeńskiej“.

— **Znaleziono zwłoki noworodka.** Dnia 11 bm. na cmentarzu przy ulicy Leszczyńskiego na Szwederowie, znaleziono zwłoki noworodka, które przeniesiono do kostnicy przy ulicy Szubińskiej, a za wyrodną matką wszczęto poszukiwania.

Kalendarzyk zebrań Ch. D.

Z powodu zjazdu okręgowego Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, zebranie miesięczne w niedzielę 16 b. m. się **nie odbędzie.**

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Posiedzenie **komisji rewizyjnej Chrześc. Zjedn. Zawodowego** odbędzie się w czwartek dnia 13 bm. o godz. 6-tej w sekretarjacie przy ul. Dworcowej 2.

Zebranie filji metalowców Ch. Z. Z. odbędzie się w piątek dnia 14 bm. o godz. 6,30 w sekretarjacie przy ul. Dworcowej 2.

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 11. 3. 1930 roku.

Bydło:

A. Woły:	
Pełnomięsiste, wytuczone nieoprzęgane	132—138
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	120—126
Mięsiste tuczone starsze	108—116
Miernie odżywione	000—000
Buhaje:	
Wytuczone pełnomięsiste	130—136
Tuczone mięsiste	118—122
Nie tuczone, dobrze odżywione starsze	104—110
Miernie odżywione	100—000
Krowy:	
Wytuczone pełnomięsiste	122—130
Tuczone mięsiste	110—114
Nietuczone, dobrze odżywione	096—100
Miernie odzywione	080—076
Jałowice:	
Wytuczone pełnomięsiste	128—134
Tuczone mięsiste	114—122
Nietuczone, dobrze odżywione	100—106
Miernie odżywione	096—000
Młodzież:	
Dobrze odżywione	100—104
Miernie odżywione	096—000

Cielęta:

b) najprzedniej. cielęta tuczne	160—170
Tuczone cielęta	150—156
Dobrze odżywione	142—136
Miernie odżywione	120—130

Owce:

Opasy chlewne:	
a) jagnięta pełnomięsiste tuczne i młodsze skopy tuczne	144—138
b) starsze skopy tuczne, i maciorki	128—134
Dobrze odżywione	120—124
Miernie odżywione	100—104

Świnie:

a) tuczone ponad 150 kg żywej wagi	000—000
b) pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi	242—250
c) pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi	240—234
d) pełnomięsiste od 80 do 120 kg. żywej wagi	232—226
e) mięsiste świnie ponad 80 kg.	218—222
f) maciory i późne kastraty	212—208
Świnie bekonowe	232—226

Bank Polski płacił dnia 12 marca za:

dolary amerykańskie	8,86—8,87
funty szterlingów	43,22
franki szwajcarskie	171,01
franki francuskie	34,78
marki niemieckie	211,64
guldeny gdańskie	172,77
szylingi austrjackie	125,13
liry włoskie	46,57
korony czeskie	26,33

Spór o ulicę Sporną.

Jakie życzenia pod adresem Magistratu mają mieszkańcy Siernieczka?

(js) Jak już donosiliśmy, odbyło się w ub. sob. [illegible] walne zgromadzenie Koła P. S. Chrześc. Demokracji w Siernieczku. Radny miasta dyr. Weimann wygłosił zajmujący referat na temat stosunku Rady Miejskiej, a w szczególności Klubu Ch. D. do przedmieść, poczem wywiązała się bardzo ożywiona dyskusja, w której poważni obywatele wschodnich przedmieść Bydgoszczy wyrazili swoje życzenia i żale pod adresem władz miejskich.

Siernieczek i okolica przeznaczony jest na **dzielnicę przemysłową** i pod tym kątem widzenia też czyni magistrat wszelkie inwestycje, zmierzając do rozbudowy miasta. Nowy szpital miejski stanie na wschodzie Bydgoszczy, w tej też okolicy urządzi się ogród botaniczny. Kanalizacja postępuje w tym kierunku naprzód **z każdym rokiem, tak samo brukowanie ulic.** Niestety nie uwzględnia się przy tych pracach specjalnych życzeń mieszkańców, prawdopodobnie z powodu **braku informatorów.** To też dobrze się stało, **że radni z klubu Ch. D. wzięli inicjatywę w swoje ręce** i podjęli się zadania pośredniczenia pomiędzy ludnością tych przedmieść a władzami miejskiemi.

Mieszkańcy Siernieczka są n. p. bardzo zadowoleni z tego, że otrzymali sygnalizator pożarowy, brak im jednak **rozmównicy publicznej,** ponieważ urząd pocztowy Bydgoszcz V połączony jest nie z Bydgoszczą, ale z Fordonem. W razie nieszczęśliwego wypadku albo choroby trudno więc dodzwonić się do lekarza lub księdza. Ulice zostały pokryte **żużlem,** co jest bardzo wygodne w czasie słoty, straszne jednakże przy suchem powietrzu, ponieważ unoszą się wtedy nad „ulicą“ tumany dotkliwego kurzu.

Stosunki na ulicy Spornej zakrawają poprostu na skandal. Niema tam oświetlenia, tak że o złamanie nogi nietrudno. Ulica ta łączy szosę Fordońską z szosą Toruńską, a to poprzez dwa mosty. Mosty te są w porze nocnej zamknięte, tak że z Brdyujścia do Łęgnowa dostać się można tylko przez most„ Bernardyński. Niedawno przejęło miasto most ten od firmy Lloyd Bydgoski, ale stosunki nie zmieniły się. Wogóle odczuwa się dotkliwy brak dostatecznego i wygodnego sposobu komunikacji z drugą stroną Brdy. Niema promu i niema dosyć mostów. Wiele pomogłoby przejście dla pieszych tuż przy moście kolejowym niedaleko Łęgnowa — cóż, kiedy do urzeczywistnienia tego planu daleko.

Jako dzielnica przemysłowa odczuwa Siernieczek naturalnie **klęskę bezrobocia** w bardzo przykrej formie. I tutaj okazuje się, że dla załagodzenia tej klęski nie wyczerpuje się wszystkich możliwych środków. Przedewszystkiem potrzebna byłaby dokładna rejestracja wszystkich bezrobotnych, pochodzących z Bydgoszczy, **aby miasto nie utrzymywało względnie popierało ludzi napływowych.** Nawet z dalszych okolic zgłaszają się bowiem do Bydgoszczy bezrobotni, którzy po części nawet posiadają konia i małe gospodarstwo a nie wstydzą się przyłączyć do tłumu bydgoskiego i umniejszyć przez to zasiłek dla tych, którym go istotnie potrzeba. Stwierdzono takie wypadki już często. Pozatem skarżą się bezrobotni na to, że nie daje im się pracy, mimo że Wisła czeka na regulację.

W Siernieczku, który jest zimą prawie że odcięty od świata, wre życie społeczne całą parą. Obok organizacyj zawodowych (np. Ch. Z. Z.) kwitnie „Sokół“, którego rzutkiem prezesem jest p. Winkel. **„Sokołowi“ brak tylko** odpowiedniej ćwiczni. Nadawałby się na ten cel szczególnie dobrze plac położony pomiędzy szkołą a domami kolejowemi. Plac ten jest własnością Lloydu Bydgoskiego i ma obszar 5 do 6 mórg. Na Siernieczku kosztuje jednak metr kwadratowy ziemi 5 złotych, w co się poprostu nie chce wierzyć, gdy się wie, że nawet w śródmieściu można dostać od magistratu place budowlane darmo, jeżeli się chce budować.

Zamierzenia komunistów spaliły na panewce.

Nareszcie komuniści uspokoili się, wszelkie ich zakusy wywołania jakichś większych niepokojów, spaliły na panewce — dzięki energji naszych organów policyjnych, które z taktem, lecz stanowczo zapobiegały wszelkim ekscesom. Zasługa w tem niemała kom. policji p. Łukaszewskiego i kierownika wydziału P. P. p. Lisowskiego, którzy kierowali całą akcją bezpieczeństwa. Uznanie należy się też pp. komisarzom i wszystkim funkcjonarjuszom policji, którzy wszelkie wydane im zarządzenia wykonywali sprawnie i gorliwie, przyczyniając się do szybkiego zlikwidowania zamieszek komunistycznych.

Stwierdzono **już stanowczo, że była to** robota prowokatorów, przy udziale różnych szumowin, z którą to robotą bezrobotni — jak sami oświadczają — nie solidaryzują się i potępiają, nie przyjmując na siebie żadnej odpowiedzialności.

Bezrobotni winni wyciągnąć z tych wypadków konsekwencje i naukę, aby w przyszłości zdala trzymać się od takich opiekunów ludu, którzy działają tylko na jego szkodę, lecz pomocy żadnej mu nie udzielą, bo to nie leży w ich interesie. Im chodzi jedynie o to, aby była jak największa liczba niezadowolonych, przy pomocy których mogliby osięgnąć cel, nie mający nic wspólnego z dobrem robotnika, jak tego jaskrawym przykładem jest bolszewja, gdzie tysiące robotników ginie z głodu lub od kuli morderczej krwawych opiekunów ludu.

Z zebrania Robotników Polsko-Katolickich na Szwederowie.

W ubiegłą niedzielę odbyło się w Domu Katolickim na Szwederowie zebranie Tow. Robotników Polsko-Katolickich przy parafji Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Sala, jak zwykle, była przepełniona przybyłymi członkami, którzy pod względem wypełniania obowiązków organizacyjnych, mogą służyć za wzór innym towarzystwom.

Po odśpiewaniu pobożnej pieśni, prezes Zieliński, który przewodniczył zebraniu, powitał wicepatrona ks. Balcerka, przedstawiciela „Dziennika Bydgoskiego“ p. Konarskiego, oraz przybyłych członków, poczem przystąpiono do obrad. Załatwiono szereg spraw organizacyjnych, a między innemi wybrano trzech delegatów w osobach prezeza Zielińskiego, p. Puziaka i p. Lewandowskiego na zjazd delegatów Robotników Polsko-Katolickich, który odbędzie się w Poznaniu; dalej uchwalono program uroczystości obchodu 30-lecia istnienia Związku Towarzystw Robotników Polsko-Katolickich, którą to uroczystość Szwederowo obchodzić będzie dnia 30 bm., oraz postanowiono wysłać na ręce Związku protest przeciw wszelkim zakusom wyeliminowania religji ze szkół i umniejszenia świętych praw Kościoła katolickiego. Zebranie zakończono odśpiewaniem pieśni religijnej.

— **Żeńska Szkoła Wydziałowa im. Marji Konopnickiej** urządza w czwartek dnia 13 bm. o godz. 19,30 w auli szkoły (Konarskiego 1) obchód z okazji 10-lecia swego istnienia jako szkoła polska. Obchód przypomni wzniosłe i pełne radości chwile powstania szkoły polskiej w Bydgoszczy. Na program składają się popisy chóru szkolnego, który zaśpiewa oprócz pieśni patrjotycznych szereg wesołych piosenek ludowych. Obrazek sceniczny „Przebudzenie“, pełen słonecznego humoru, z bohaterką swą, rezolutną i sympatyczną Wawrzkową, przeniesie nas z hałaśliwego i ruchliwego miasta Bydgoszczy w ciszę skromnej chaty wiejskiej. Ujrzymy malownicze stroje ludowe, a na koniec rozweseli nas oberkiem od ucha wędrowny grajek wiejski w otoczeniu najpiękniejszych Łowiczanek.

— **Echa kradzieży w firmie „Lukullus“.** Jak się dowiadujemy, sprawcy kradzieży 36 worków cukru i 2 beczek masła kakaowego w składnicy firmy „Lukullus“, zamówili telefonicznie u firmy Kocikowski platformę na ulicę Długą, gdzie już na nią oczekiwali, a stąd dopiero polecili woźnicy udać się do składnicy firmy „Lukullus“ po skradziony towar. Uczynili to dlatego, aby firma Kocikowski nie powzięła jakichś podejrzeń.

— **Podziękowanie.** Z inicjatywy p. Superintendenta Asmanna uchwaliła rada ewangel. gminy kościelnej urządzić dn. 2. III. 1930 r. zbiórkę w trzech kościołach na rzecz bezrobotnych. Ofiary w sumie 271,— złotych zostały złożone przez p. Superintendenta Asmanna do mej dyspozycji.

Panu Superintendentowi Asmannowi, ewangel. radzie gminy kościelnej oraz wszystkim ofiarodawcom składam serdeczne podziękowanie.

(—) **Dr. Śliwiński**
prezydent miasta.

— **Gimnazjum żeńskie dr. Michała Wagnera** urządza dnia 19 bm. o godz. 1 w południe w Teatrze Miejskim uroczystą akademję szkolną, z okazji poświęcenia sztandaru szkolnego, w dniu imienin Pierwszego Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego.

— **Umiejętność dobrego gotowania** jest pragnieniem każdej młodej panienki, pomnej dawnego przysłowia, że „miłość mężczyzny idzie przez żołądek“. D-ra Oetkera nowa książka kucharska wydanie C, zawierająca około 500 przepisów gotowania, pieczenia i zapraw, stanowi cały zbiór recept, opartych na najnowszych naukowych doświadczeniach z dziedziny spożywczej i stanowi doskonałą pomoc każdej gospodyni domu przy opanowaniu trudnej poniekąd sztuki kulinarnej. Książkę odnośną o 150 stronach druku z kolorowemi tablicami, otrzymać można w składach kolonjalnych lub wprost za nadesłaniem 85 groszy w znaczkach, od D-a Oetkera, Grańsk-Oliwa. (6361)

— **Tylko jeden występ najznakomitszych artystów stolicy.** Znany z filmu „Tajemnica starego rodu“ Lopek-Kazimierz Krukowski, artysta teatru „Qui pro Quo“ w najnowszym przebojowym repertuarze a z nim primabalerina teatru królewskiego w Bukareszcie — Mila Kamińska, śpiewaczka opery warszawskiej — Zofja Pinińska, tudzież Adam Rapacki — piosenkarz i Stanisław Cywiński — artysta słynnego baletu Pawłowej, wystąpią w czwartek wieczorem o godz. 8½ w sali teatru „Oko“. Niewielka ilość biletów w przedsprzedaży w sklepie p. Piltza (plac Teatralny) tel. 955 i przy kasie w „Oku“ tel. 685. Miejsca w cenie od 3 do 7 zł. Szczegóły co do repertuaru zob. ogłoszenia.

— **Zebranie restauratorów** odbędzie się **jutro** w czwartek dn. 13 bm., o godz. 4,30 w „Starej Bydgoszczy“. Ze względu na ważny referat o podatkach i inne aktualne sprawy przybycie wszystkich restauratorów pożądane.

Kto wygrał na loterji?

W piątym dniu ciągnienia V klasy

50 000 zł na nr. 183228.
20 000 zł na nr. 170806.
10 000 zł na nr. 95488.

5 000 zł na n-ry: 58868 158293 164646.

3 000 zł na n-ry: 89350 99170 127494 172189.

2 000 zł na n-ry: 6287 11650 19916 2500 29046 56008 91787 101972 108759 115561 120141 124491 154442 171394 198902.

1 000 zł na n-ry: 107 19823 25207 42933 45798 56060 74161 75843 81935 85822 87828 110438 120218 130771 152450 153341 175977 180771 187186 188134 195453 196576 209060.

600 zł na n-ry: 1946 8377 9194 12621 14942 17448 19637 19443 20321 24519 36531 38905 41796 50582 55246 55685 56128 59038 69530 72356 78861 91060 99676 111917 128161 134682 135146 135794 141203 149267 152188 158086 161028 162900 166323 170477 178002 183212 183500 184951 187213 197807 198356 200331 205447 206440 207494.

500 zł na n-ry: 2768 7844 11081 11232 14131 14437 16190 17915 19169 21447 22545 22140 23955 25793 26438 29407 37157 37333 38341 38607 38858 39087 42096 42298 42938 44889 47051 49690 50871 53829 53900 57234 59249 65961 66311 70168 70569 71578 72477 73006 73023 74957 75717 75848 76953 77994 79255 79528 80601 84510 84677 89390 90438 90721 92672 94580 95850 99047 102371 104573 106927 107645 108837 114664 115857 116768 120110 120277 121294 121637 122269 122256 123009 124372 124474 127062 128109 128121 128644 132980 133051 133278 137742 142070 142487 142825 144228 147073 147399 148112 149901 150874 151075 153942 155092 155460 158586 161206 161268 162010 162858 163421 163950 164454 168287 176881 177963 180342 183079 184221 185365 187551 188299 192229 193324 194472 199778 200702 202301 203883 204168 204383 205111 207247.

„Redaktor“, zbierający ogłoszenia dla pism „rządowych“.

Na terenie naszego miasta pojawił się jakiś osobnik, podający się za Konickiego, współredaktora gazety rządowej „Przemysł, finanse i polityka“, który chodził po większych firmach i fabrykach, zbierając ogłoszenia do wymienionej gazety. Firmom tłumaczył on, że rząd chcąc zareklamować i podnieść przemysł i handel krajowy, umieści większym firmom za darmo ogłoszenie w pewnych, ograniczonych rozmiarach, jednak, kto będzie chciał mieć większe ogłoszenie na całą stronę, ten musi już za nie zapłacić 2.000 zł. Mówił, że jakkolwiek obowiązany jest przyjąć od firmy bezpłatnie ogłoszenie, to jednak z uwagi na to, że zniknie ono zupełnie wśród innych większych nie radzi firmie korzystać z tego, lecz lepiej zapłacić 2.000 zł i figurować już na całej stronie; przyczem zapewniał, że gazeta na zarządzenie p. ministra Poczt i Telegrafów który jest specjalnym członkiem komisji redakcyjnej, przyjmuje tylko ogłoszenia firm większych i solidnych, które zasługują na tak zaszczytną reklamę.

Kilka firm miejscowych, zachęconych przez p. „redaktora“, zgodziło się na umieszczenie ogłoszenia za 2.000 zł, ale gdy p. „redaktor“ zażądał wypłacenia pieniędzy zgóry, odpowiadano, że nastąpi to dopiero po ukazaniu się ogłoszenia. Wówczas, udając obrażonego, pokazywał dowody, że przecież inne firmy bez obawy to uczyniły, a tutaj spotyka się z tak przykrem niedowierzaniem.

Nie stwierdzono jeszcze ile firm rzekomy „redaktor“ zdołał naciągnąć, jednak firma „Kabel“ nie dała się w błąd wprowadzić i odniosła się w tej sprawie z zapytaniem do ministerstwa, które nadesłało odpowiedź, że o niczem nic nie wie i żaden osobnik z nazwiskiem Konicki nie jest znany ministerstwu. Sprawę oddano odpowiednim czynnikom dla przeprowadzenia dochodzeń.

Należy też pamiętać o tem, że **prawdziwy redaktor nie sprzedaje książek i nie zbiera ogłoszeń.** Ludzie powinni umieć odróżnić redaktora od innych pracowników.

OTWARCIE ŻEGLUGI NA WIŚLE

Zawiadamiamy, że podjęliśmy

ruch towarowy naszemi parostatkami

z Gdańska do wszystkich miast, położonych nad Wisłą — do Warszawy — i odwrotnie — i prosimy o

zgłoszenia towarów

LLOYD BYDGOSKI

dawniej Bromberger Schleppschiffahrt Tow. Akc.

BYDGOSZCZ ul. Grodzka 28/29. Tel. 259. **GDAŃSK** Schäferei 15/18. Tel. 274-46.

WARSZAWA Praga, Port Handlowy. Tel. 134-19. 6435

Praktyka adwokacka

po ś. p. Dr. Zygmuncie Rabskim, adwokacie i notarjuszu w Gnieźnie

jest

zaraz do objęcia

Zgłoszenia:

Rabska, Gniezno, Park Kościuszki 15.

6436

Przetarg przymusowy.

Dnia 13 bm. o godz. 11³⁰ sprzedawać będę przy **ul. Promenada 35**

8 foteli, 4 kanapy, bufet, kredens, zegar stojący, 10 krzeseł, obraz, biurko dębowe z fotelem, szafę dębową do rzeczy, umywalnię z płytą marmurową, kilka ręczników, obrusów białych i kolorowych, 2 sztuki płótna, szafę z lustrem, szal damski foki, futro damskie i inne drobne przedmioty

w dalszym ciągu

2 windy żelazne do wyładowania kloców, sanie wyjazdowe, bibljotekę, 4 biurka, szafę ogniotrwałą, fotel biurowy, 9 krzeseł, stół okrągły i stolik, 2 maszyny do pisania Underwood i A. E. G., maszynkę do liczenia, 150 mtr. kw. parkietów, ca. 23 mtr. kw. desek 8 wozów roboczych, rolwóz, 50 mtr. kw. fryzów (klepki),

o godz. 14.30 przy ul. Dworcowej 33 w podwórzu, wejście z ul. Sobieskiego

2 konie robocze

o godz. 16-ej w mej kancelarji ul. Śniadeckich 48 b:

pierścień z brylantem.

6148 **Kucharz,** kom. sądowy.

Obwieszczenie.

Po myśli § 33 statutu Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy podaje się do publicznej wiadomości, że wybory uzupełniające jednego radcy Izby, dokonane przez Związek Fabrykantów w Bydgoszczy w dniu 8 marca 1930 r. dały następujące wyniki: Radcą Izby z zaliczeniem do Sekcji Przemysłowej został wybrany:

p. Eligjusz Franciszek Lewandowski.

Stosownie do § 34 statutu Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy, każdy z członków Związku Fabrykantów może wnieść w ciągu 7 dni od dnia niniejszego ogłoszenia **do Pana Ministra Przemysłu i Handlu** za pośrednictwem Głównej Komisji Wyborczej (Bydgoszcz, Nowy Rynek 8) zarzuty przeciw ważności powyższych wyborów.

Bydgoszcz, dnia 11 marca 1930 r. (6447

Komisarz Wyborczy i Przew. Główn. Komisji Wyborczej
(—) Inż. F. Magdziarski.

Przetarg przymusowy.

Dnia 15. bm. o godz. 10-tej sprzedawać będę w składnicy **firmy Rawa Śniadeckich 19:**

około 2,000 sztuk krawatów rozmaitej jakości około 2.000 sztuk kołnierzyków męskich, 130 sztuk czapek męskich, 10 kapeluszy czarnych (sztywne) 119 czapek męskich, większą ilość koszul trykotowych męskich, 3 pulowery, 39 garniturów kąpielowych, większą ilość kombinacyj, staników, półkoszulków, szelek, 40 szali męskich, 18 szt. pasków męskich sportowych, około 200 par pończoch damskich, 100 par skarpetek męsk., wielką ilość rękawiczek damskich i męskich, guzików do mankiet i 15 parasoli. Licytacja nieodwołalna.

6456) **Kucharz,** kom. sądowy.

POLECENIA

Biuro 25860 obrony prywatnej Karola Schrödela, Nowy Rynek 6, II ptr. załatwia wszelkie sprawy sądowe, hipoteczne, karne, kontrakty spółkowe, administracyjne, reguluje hipoteki, załatwia wszelką korespondencję.

Kostjumy płaszcze damskie według najnowszych modeli wykonuje tanio Długa 27, Leon Klaczkowski. (6445

SPRZEDAŻE

Majątek 176 mórg pszenno - żytniej ziemi, zabudowania masywne, 3 konie, 10 krów, 2 jałowice, 20 świń, inwentarz martwy nadkompletny, rentowe. Cena 45.000 zł, wpłaty 30.000 zł. Oraz kilka set innych majątków, kamienic, młynów, poleca Kwiatkowski, Gniezno, Lecha 4. (6317

Dom z wolnem mieszkaniem przy wpłacie 18000 zł kupię. Of. pod „18" do Dz. Bydg. 6444

Place budowlane kw. mtr. 1 zł sprzedam Gdańska 41, „Rower". F3593

Korzystnie sprzedam dom ze składem kolonjalnym, plac pod budowę. Ks. Skorupki 7/8, Bydgoszcz. 6370

Skład 2 pokoje z kuchnią nadający się na fryzjerstwo lub inną branżę na sprzedaż. Adr. wskaże filja Dz. Bydg. F3587

Dom w rodzaju willi, 16 mórg ziemi, przy mieście cena 20.000 zł. wolne 6 pokoi poleca „Polonia" Dworcowa 17, tel. 698. F3598

Wózek duży, ręczny, nadający się dla handlarzy sprzedam tanio. Długa 42, part. (6390

Przetargi przymusowe.

Dnia 13. bm. sprzedawać będę o godzinie 9,30 przy ulicy **Dworcowej 4,** w podwórzu:

żelazną kasę ogniotrw.

O godzinie 10-tej przy ulicy **Dworcowej 22-23:** maszynę do pisania „Adler", 16 sztuk ustępów fajansowych, 6 umywalni fajansowych, 300 sztuk kranów do instalacji wodociągów i gazu.

O godzinie 16-tej w mej kancelarji **Śniadeckich 48b:**

gramofon i wirówkę.

6455) **Kucharz,** komornik sądowy.

Przybory fotograficzne

w wielkim wyborze oraz

płyty i papier fotograficzny

w wszelkich gatunkach wyrobu fabryki **„Alfa"** poleca (6430

Drogerja „IRIS"
ul. Gdańska 48, róg ul. Świętojańskiej.

Dom II ptr. z składami, dochód 1.800 zł miesięcznie, cena 160.000 zł poleca „Polonia" Dworcowa 17, tel. 698. F3507

Kamienicę przy Gdańskiej, skład, mieszkanie wolne sprzedam tanio. Kołecki, Gdańska 41. F3591

Dom z ogrodem na sprzedaż. Kraszewskiego 1 a. (F3516

Restauracja z zapewnioną koncesją, dobrze prosperująca w Toruniu zaraz do oddania na dogodnych warunkach. Popławski, Toruń. Wielkie Garbary 14. (6423

Dom 3 piętrowy, 2 interesa, śpichrz, stajnia, ogród owocowy sprzedam. Grunwaldzka 142 właścicielka. 6452

Bufet kredens 500 zł na raty. Grunwaldzka 148. (F3575

Pianino śliczny dźwięk, krzyżowe sprzedam tanio na odpłatę. Majewski, Pomorska nr. 65. F3595

Radjoaparat 4 lampkowy, nowy, na wszystkie stacje Europy przez głośnik, bez, cewki do przełączania na długie i krótkie fale, za zł 275 na sprzedaż, także kompl. urządzenie na długoterminowe spłaty. Kilian, Marcinkowskiego 11. (6434

Klubowy garnitur skórzany i zegar stojący okazyjnie na sprzedaż. Cieszkowskiego nr. 10, parter wprost od godz. 12—3. 6440

KUPNA

Szafę z drzwiami do akt, używaną (bibljotekę) kupi Z. O. W. Oferty do filji Dz. Bydg. pod „F3582". F3582

Regały sklepowe lub całe urządzenie i szafki wystawowe kupię. Adres w filji Dz. Bydg. lub tel. 665. (F3585

Pianino lub krótki fortepian krzyżowy kupię za gotówkę. Oferty z podaniem ceny uprasza Zabel, Toruń, Kaz. Jagiellończyka 6. 6420

Poszukuję celem kupna maszynę do pisania marki „Orzeł" lub Remington do pisma polskiego. Zgł. od god 16 do 18 w kancelarji komornika sądowego Kowalskiego, Śniadeckich 20. 6428

Harmonjum 6442 mniejsze, używane w dobrym stanie kupię, cenę i wielkość podać. Franciszek Megger, Swiekatowo (Pomorze).

POSADY WOLNE

Uczeń-uczenica do księgowości może się zgłosić. Elwertowski, ul. Długa 19, II ptr. (6426

Panów którzy się ogłaszali dnia 8. II. i 23. II. pod A. B. i Gospodarz, proszę o zwrot fotografji listem nie frankowanym. Pychyńska, Nakło, ul. Bydgoska 21. 6439

Gospodyni potrzebna do starszego, samotnego wdowca z większem mieszkaniem, posada stała, samodzielna. Rozchodzi się o osobę czystą, sumienną, lubiącą porządek, małżeństwo niewykluczone. Cośkolwiek gotówki pożądane. Oferty z odpisami świadectw, stosunków, fotografją uprasza pod „Stałe" do filji Dz. Bydg. Toruń. 6422

Służąca samodzielna z gotowaniem, posiadająca pościel potrzebna. Pomorska 65, parter prawo. F3596

Chłopak do gospodarstwa rolnego potrzebny. Mostowa 11, I p. lewo. 6427

Orkiestra 67 p. p. w Brodnicy przyjmie do nauki chłopców w wieku od lat 14—17. Zgłoszenia kierować należy do kapelmistrza 67 p. p. w Brodnicy. 6400

Niemka inteligentna z szyciem potrzebna do dwóch chłopców 13 letnich. Pierwszeństwo dla znających również francuski. Posada stała. Oferty Gdynia, szosa Gdańska, wila „Skarbonka" Garnuszewski. 6408

Gospodynię młodszą do prowadzenia gospodarstwa w domu u samotnego pana poszukuje się natychmiast. Zgł. tylko pisemne z dołączeniem fotografji skierować pod „Samodzielna gospodyni" do Biura Ogłoszeń „Par" Bydgoszcz, Dworcowa 72. 6431

Służąca uczciwa z dobremi świadectwami potrzebna. Zgł. Kołłątaja 2, parter lewo. F3588

Uczeń uczciwych rzetelnych rodziców zaraz lub 1. IV. może się zgłosić. M. Lorek, Sępolno, (Pomorze), skład szkła, porcelany, galanterji i sprzętów kuchennych. 6316

POSADY POSZUKUJĄ

Poszukuję stałej posady jako stolarz w pierwszorzędnych fornierowanych robotach lub bud. chcę zmienić dotychczasową posadę, mogę również prowadzić warsztat od 1 marca b. r. Łaskawe zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „Pierwszorzędny". 6403

Dobry czelista (banjo i perkusja) i saxofonista, alt, sopran (obligacista) wolni od 1 kwietnia. Oferty do filji Dzien. Bydg. Toruń dla „Muzyków". (6421

Młoda lepsza panna, zdrowa, uczciwa, kochająca dzieci, dobra gospodyni, wyjedzie na posadę. Oferty do Dz. Bydg. pod „Skromna pensja". 6393

Biuralistka z kilkamiesięczną praktyką poszukuje posady. Zgłosz. do filji Dz. Bydg. pod „Skromna". F3580

Handlowiec z 4 letnią praktyką w branży winno-kolonjalnej, żonaty, dobra prezencja, inteligentny, taktowny, grzeczny, poszukuje odpowiedniej posady. Łaskawe zgł. z zaofiarowaną pensją składać do Dz. Bydg. pod „Nr. 1639". (6411

DZIERŻAWY

Dzierżawa lub sprzedaż interesu rzeźnickiego najnowszego stylu z zapędem motor. w ruchliwem mieście w dobrem położeniu. Dla uczciwego i biegłego w swym zawodzie kawalera i t. z odpowiednim kapitałem, ożenek nie wykluczony. Of. do Dz. Bydg. pod „Rzeźnictwo 57."(6404

Dzierżawa 43 mórg, 10 lat, objęcie 3500 zł. Nowakowski, ul. Dworcowa 69. F3589

Poszukiwane ubikacje nadające się na warsztat cichych wyrobów, nie mniej jak 100 m. kw. możliwie z mieszkaniem i elektrycznem światłem. Of. do Dz. Bydg. pod „Ubikacja". (6414

Skład F3592 mieszkanie wydzierżawię. Gdańska 41, Kołecki.

Plac duży, kantor. szopa, stajnia do wynajęcia zaraz. Zgłoszenia u administratora domu, Jackowskiego nr. 2. 6398

MIESZKANIA

Mieszkanie 2 pokojowe 350 zł. „Victoria", Śniadeckich 22. F3579

Letnisko mieszkanie letniskowe położone w uroczej okolicy przedmieścia Grudziądza, składające się z 2 pokoi, kuchni i wszelkiemi wygodami, oddam zaraz za wypożyczeniem 6000 zł. Oferty do Dzien. Bydg. Grudziądz pod „Letnisko" 6413

Mieszkanie 5 pokojowe z meblami odstąpię centrum, pośrednicy wykluczeni, poważne zgł. do Dz. Bydg. pod „Alfa". (F3584

POKOJE

1, 2, 3 pokoje umebl. słoneczne, frontowe, balkon, pianino ewtl. używanie kuchni do wynajęcia. Gdańska 38, II lewo. 6449

Pokoju umeblowanego z balkonem poszukuje w śródmieściu solidny pan. Zgłoszenia uprasza się kierować pod literą „D" do filji Dzien. Bydg. 6433

2 pokoje wynajmę. Cieszkowskiego nr. 17, II. ptr. l. (F3578

Pokój wspólny z dobrem utrzymaniem. Długa 42, part. 6397

Pokój umebl. osobne wejście, światło elektryczne, łazienka, tel. z utrzymaniem dla panów do wynajęcia zaraz. Gdańska 52, I ptr. prawo. F3594

Pokój umeblowany, możliwie z balkonem, w śródmieściu poszukiwany od 1. kwietnia. Zgłoszenia uprasza się kierować pod „Gop" do filji Dz. Bydg. (6432

Pokój frontowy z osobnem wejściem, całem utrzymaniem zaraz do wynajęcia. Wechsler, Gdańska 142, Jadłodajnia. 6443

Pokój umebl. frontowy w dobrym domu solidnemu panu do wynajęcia. Kujawska 127, I lewo przy Zbożowym Rynku. 6441

Pokój dla panów. Grajkowski, Warszawska 14, I. F3583

2 pokoje umebl. do wynajęcia dla jednego lub dwoje panów od 1 kwietnia przy Placu Wolności. Adres wskaże filja Dz. Bydg. F358

RÓŻNE

Baczność! Ostrzegam wszystkich, przed pożyczaniem pieniędzy i kredytowaniem towarów żonie mej Marcie Kamińskiej z domu Kolasińskiej, zam. ul. Nakielska 19, gdyż za długi jej nie odpowiadam. Władysław Kamiński. (6385

300 zł pożyczy natychmiast, gwarancja i procent. Of. pod „Gwarancja" do Dz. Bydg. 6451

Poszukuję wspólnika(czki) z kapitałem 10—15 tys. zł do dobrze prosperując. przedsiębiorstwa masowych dostaw, na stanowisko kupieckie. Jestem kawalerem z lepszem wykształceniem zawodowem(zagr.) oznaczony za swoje wyroby na P. W. K. Proszę o złożenie ofert do Dz. Bydg. pod „Przedsiębiorczy". (6405

Modniarka lub starsza panna z gotówką do 5000 zł jako wspólniczka do powiększenia dobrze zaprowadzonego interesu może się zaraz zgłosić. Of. pod „5000" do Dzien. Bydg. (6407

10 000 zł wypożyczę na hipotekę za oddanie 3—5 pokojowego mieszkania. Zgłosz. filja Dzien. Bydg. pod „10000". F3576

3000—5000 zł pożyczę na pewną hipotekę. Warunek otrzymania 3 pok. mieszkania ew. 2 pok. Oferty pod nr. 1063 Biuro „Kurjer", ul. Parkowa. F3586

Książeczkę inwalidzką skradzioną na nazwisko Burchardt Augustyn, unieważniam. 6438

Pożyczkę 500 zł zaraz za wykonanie prac na 7 tygodni. Procent 100 zł zgóry. Of. do filji Dz. Bydg. pod „100". F3581

MATRYMONJALNE

Młody lepszy rzemieślnik, kat., który odziedziczy po rodzicach realność miejską, szuka znajomości pań w celu ożenku. Panny ze wsi do 25 lat z cokolwiek majątkiem zechcą swe oferty w niemieckim języku z fotografją złożyć do Dz. Bydg. pod „A. J." (6424

Leśniczy lat 25, z braku znajomości tą drogą poszukuje miłej i poważnie myślącej niewiasty, cel matrymonjalny. Zgłoszenia do Dz. Bydg. możliwie z fotografją pod „Dzika Krew". 6410

Rodzice oddają córce inteligentnej, przedsiębiorstwo kowalsko-ślusarskie połączone z warsztatem kołodziejskim, realność w dobrze prosperującem mieście, wartości 40 tys. zł. Zapozna pana w wieku 29—35 lat, cokolwiek majątku, przedewszystkiem dzielny mistrz w celu matrymonjalnym. Of. proszę złożyć do Dz. Bydg. pod „Nr. 529 C." (6406

Hipoteki

reguluje z dobrym skutkiem w kraju i zagranicą

St. Banaszak,

obrońca prywatny, Bydgoszcz, ul. Cieszkowskiego 2. Telefon 1304. Długoletnia praktyka. (20390

POLECENIA

Choroby.
Leczę przeszło 25 lat homeopatycznie i biochemicznie, wyleczyłem tysiące osób z chorób wewnętrznych, specjalnie żołądka i wszelkie rany. Teofil Kasprzewski, homeopata, Bydgoszcz, ul. Dworcowa nr. 31b, II wejście. Przyjmuję w każdy piątek w Inowrocławiu od godz. 9,30 do 4-ej, Kasztelańska 7. I p. 638(

Oliwa
do palenia nadeszła. Sawonia. Długa 20. 6263

Drzewo
opałowe, podkłady budowlane, wagonowo dostarcza Krymski, Solec Kujawski. (4994

Meble
Jadalnie, sypialnie, ładne kuchnie i różne meble w wielkim wyborze od najwykwintniejszych do pojedyńczych. Ceny i warunki najkorzystniejsze. Dobrzyński, Długa 4. (5931

Meble
wszelkiego rodzaju, kompletne pokoje stołowe, sypialnie, urządzenia kuchenne jako i pojedyńcze meble stale na składzie poleca po bardzo niskich cenach i na dogodnych warunkach wprost z fabryki W. Kosmowski, Bydgoszcz, Plac Piastowski 6a. 4692

Meble
kompletne, sypialnie, jadalnie, kuchnie oraz pojedyńcze, szafy, łóżka, krzesła, leżanki, kanapy, klubowe garnitury najtaniej i na raty tylko u Andrzeja Nowaka, Wełniany Rynek 5-6, telefon nr. 2143. (3857

Nowożeńcy
kupujcie meble wszelkiego rodzaju oraz leżanki, kanapy i klubowe garnitury tylko u Andrzeja Nowaka, Wełniany Rynek nr. 5/6. (3857

Tanie deski
na płoty, szopy, dachy sprzedaje Tartak, Toruńska 26, tel. 93. 4317

Meble!
Przy dogodnych warunkach polecam: kompl. pokoje męskie, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy fotele, biurka, lustra i inne przedmioty. Piechowiak, ul. Długa 8, Tel. 1651.

Grzyby
suszone pierwszorzędne, kilo 16 zł wysyła Jan Słomiński, Rytel. (6012

Krawcowa
szyje garderobę damską i dziecięcą gustownie po przystępnej cenie. Kujawska nr. 96, parter lewo II drzwi. 5860

SPRZEDAŻE

Dom
z ogrodem na sprzedaż. Kraszewskiego 12. (F3516

Sprzedam
swój interes w Ostrowie, przy najlepszej ulicy dobrze prosperujący, zaprowadzony przezemnie przez 11 lat, oraz przyległe mieszkanie 3 pokojowe i kuchnia z powodu stosunków familijnych. Potrzeba do objęcia 8 do 10000 zł. Zgłoszenia przyjmuje: M. Janczyński Ostrów,(Wklp.) Staro Targowa 5. 6326

Fabryczkę
cukierków i czekolady, od właściciela, kompletnym urządzeniem, w pełnem biegu, większe miasto, odbiorcy stałe, z powodu choroby właściciela wydzierżawię, przejęcie 8,000 zł. Zgłoszenia biuro Pogoń, Dworcowa nr. 80.

Korzystnie
sprzedam 3 domy przy ul. Wincentego Pola nr. 1, i ul. Wysokiej 3—4. Zgł. Plac Piastowski nr. 7, Fr. Słomski. 5813

Domek
$1^1/_2$ morga ziemi wtem ładny ogród, sprzedam korzystnie lub wydzierżawię, z wolnem 3 pok mieszkaniem w Bydgoszczy. Adres wskaże Dzien. Bydg. 6272

Place
budowlane 1 morga na sprzedaż. Bydgoszcz, Orla nr. 6, piekarnia. 6367

Pierwszorzędna
oberża w powiecie lubawskim, skład kolonjalny, restauracja z koncesją, dużą salę, ogród wycieczkowy i kręgielnia, 8 pokoi i kuchnia w dużej kościelnej wiosce, szkoła i kolej na miejscu, zaraz na dogodnych warunkach na sprzedaż lub do wydzierżawienia. Of. pod „Łaskawe" do Dz. Bydg. (6293

Sprzedam
piekarnię wraz z domem, w mniejszem mieście przemysłowem, cena 25 tys. zł, wpłatą według ugody. Józef Witkowski, Inowrocław, ul. Królowej Jadwigi 22/23. 6357

Zakład
malarski, urządzenie, 3 pok. mieszkanie z mebl. zaraz na sprzedaż. Of. pod „Malarz" do filji Dz. Bydg. F3552

Skład
obuwia w Bydgoszczy, który od 35 lat istnieje, z warsztatem na sprzedaż, także mieszkanie 3 pokojowe. Oferty do Dz. Bydg pod „H. J." 5927

Skład
artykułów piśmienno-galanteryjnych wraz z 3 pokojowem mieszkaniem do odstąpienia. Zgłoszenia do filji Dzien. Bydg. Dworcowa nr. 2, pod „Wyjazd". F3546

Z powodu
innego przedsiębiorstwa sprzedam moją oberżę z składem kolonjalnym, pełną koncesją, dużą salą, przy szosie ruchliwej bez konkurencji, do tego 15 mórg ziemi, lub zamienię na 50 morgowe gospodarstwo. Do objęcia potrzeba 35 000 zł. Maks Raguze, Mała Zławieś poczta Pędzewo pow. Toruń. F3547

Biuro
prawnicze z 1 pokojem zaprowadz. z kompl. urządzeniem i klientelą, odstąpię natychmiast, z powodu choroby. Do objęcia 250 zł. Solec Kujawski, Rynek 9. 6379

Radjo
5-cio lampowa Neutrodyna z lampami, akumulatorem, gwarantuję, odbiór doskonały, 600 zł. Telefon 143. F3556

Za darmo
urządzenie dobrze prosperującego składu towarów krótkich w centrum Bydgoszczy bez odstępnego z powodu wyjazdu do oddania, warunek przejęcie towarów według faktury skonta 1%. Zgł. do filji Dzien. Bydg. pod „Darmo". F3549

Sprzedam
zegar artystyczny kominkowy (Stutzuhr), starożytną figurę Mozarta, rzeźba w drzewie, prawne książki etc. Pomorska 22/23, II lewo, D. F3553

Samochód
Fiat 501 w bardzo dobrym stanie, z powodu wyjazdu tanio sprzedam. Ul Bocianowo 23, I ptr. prawo. F3571

Sprzedam
tanio gramofon i kanapę. Zgł. Szczecińska 5, I ptr. lewo. F3558

Okazja!
Kino stałe sprzedam za cenę 5500 zł. Of. pod „Stałe kino". F3563

Powózki
każdego rodzaju korzystnie na sprzedaż. Hetmańska 35. F3520

Motocykl F3487
sprzedam za 650 zł. Oglądać w firmie Seifert i Förster, Gdańska 156.

600 świerków
(sadzonki) sprzedam. Czyżkówko, Koronowska nr. 15. 6226

Tanio
sprzedam 2 damskie palta i kostjum. Od godz. 6—8. Jezuicka 6 II ptr. lewo. F3570

Sprzedam
okazyjnie nową sypialkę, biurko, kanapę, stół, dywan i obrazy. Chocimska 3, parter. F3550

Samochód
Opel 6 osobowy, 6 cyl. z wszelkim komfortem, krycie letnie i zimowe obity skórą. Na chodzie, sprzedaje za 6.000 zł lub przyjmuję wpłatę $1^1/_2$ ton. cię żarówkę. Pluszkiewicz, Starogard, ul. Gdańska 11. tel. 234. 6358

Osie
do wozów nowe i używane odda bardzo tanio Fabryka, Bydgoszcz, ul. Nowodworska 13. 5973

Zgrubiarkę
(Stauckmaschine) tanio sprzedam. Meissner, Osielsko, pow. Bydgoszcz. F3544

Fortepian
krótki, okazyjnie sprzedam. Sielanka 10. (F3543

Autobus
osobowy, mało używany, marki „Chevrolet" zaraz na sprzedaż. Jan Straszewski, Nakło-Noteć, Ogrodowa 59. 6353

Wórki
próżne od cukru ma stale do oddania Fabryka cukrów i czekolady Lukullus, Bydgoszcz, Poznańska 28, Telefon 1670. 6383

Maszyna
do pisania Remington mało używana na sprzedaż. Zgłoszenia pod „Remington" do Dz. Bydg. (6394

2 kawałki
na ubranie gran. jasne. 2 książki do leczenia tanio na sprzedaż. Of. do Dz. Bydg. pod „T. A." (6392

Sprzedam
auto ciężarowe $1^1/_2$—2 ton, na gumach, nowa karoserja. Miklaszewski, Witkowo, pow. Gniezno. (6384

Taksometr
Argo sprzedam. Grunwaldzka 17. 6373

KUPNA

Skład (6377
kolonjalny kupię przy zaliczce 5 tys. zł. Oferty do Dzien. Bydg. pod „300".

Fortepjan
lub pianino światowej firmy kupię natychmiast za gotówkę. Wł. Kwiatkowski. Toruń, Stary Rynek nr. 14, tel. 873. 6102

Kupię
za natychmiastową zapłatą dobre używane meble oraz dobre pianino. Zgłoszenia z podaniem ceny upraszam do eksped. Dzien. Bydg. pod „Pianino". (3999

LEKCJE

Kurs Handlowy
5-cio miesięczny na Prakt. Kursach Handl w/m. Profesora Jana Hennesa. ul. Chrobrego 7. rozpoczął się 7 bm. Zapisy przyjmuje nadal codziennie w godz. 12—1 i 7—8. Dyrekcja. (5839

POSADY WOLNE

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowo-korespondencyjne profesora Sekułowicza, Warszawa, Żórawia 42e. Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynach, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów. 5437

Agentów
sumiennych i pilnych do sprzedaży maszyn do szycia poszukuję na powiaty Świecie, Bydgoszcz, Inowrocław, Toruń, Chełmno. Kromczyński, Poznań, Al. Marcinkowskiego 5. (6087

Agenci.
Dosyć „złotych gór jako prowizję" obiecywały wam rozmaite banki. Nietylko że prowizji nie wysyłają, jeszcze się z was śmieją. Obowiązujemy się w ciągu dni czternastu załatwić wam sprawę tak, że wypłacą wam zaległą prowizję. Żądamy małe wynagrodzenie po otrzymaniu gotówki. Zgł. „Warszawa skrzynka pocztowa 840. (6192

Poszukujemy
zdolnych zastępców do sprzedaży losów na raty! Nasi zastępcy zarabiają miesięcznie ponad zł 400, nie ponosząc żadnego ryzyka, ponieważ wszelkie na raty sprzedane premjówki i dolarówki przechowujemy we własnym skarbcu. Niskie ceny i najlepsze prowizje, patent P. K. O. Piszcie natychmiast: Lombardowy Bank Spółdzielczy, Lwów, Mickiewicza 4. 5490

Inteligentną
panienkę przyjmę w naukę praktyki biurowej i książkowej. Zgłosz. do filji Dziennika Bydg. pod „Pola". F3555

Książkowa
biegła w polskim i niemieckim, oraz pisaniu na maszynie, prowadzeniu żurnalu ameryk. może się zgłosić natychmiast. Firma A. Przybylski, skład obuwia. Gdańska 15. (F3513

Biuralistka
z polskim dobrym niemieckim potrzebna. Of. do Dz. Bydg. pod „Zaraz". 6344

Fryzjerski 6242
pomocnik sprytny, dla lepszego salonu od 15. III. potrzebny. Sokołowski, Tczew, ul Mickiewicza 14.

Poszukuje
się na majątek dzielnej gospodyni-kucharki. Zgł. z podaniem pretensji, odpisy świadectw z fotografją uprasza się przesłać do Dz. Bydg. pod „Majątek". 6368

Uczennice
do szycia potrzebne zaraz. Kempińska, Gdańska 137, dom ogrodowy, I. p. (6373

Służąca
potrzebna. Gdańska 54, III p. prawo. 6266

Służącą
poszukuję w starszym wieku z własną pościelą. Zgł Babiawieś 4, I ptr. prawo. 6364

Dziewczyna
starsza, rzetelna na przedpołudnie potrzebna. Jagiellońska 4, skład. (F3572

POSADY POSZUKUJĄ

Sierota
starsza z gospodarstwa, czysta, sumienna, umiejąca gotować, prasować, szyć także obeznana w stroju, szuka od 1 kwietnia posady jako wyręczycielka pani lub do szycia. Świadectwa posiada dobre. Zgłosz. proszę skierować do Dz. Bydg. pod „Czysta". 6352

Urzędnik
gospodarczy, kawaler, z szkołą rolniczą przyjmie posadę od 15 marca lub 1 kwietnia. Wynagrodzenie obojętne. Łask. zgł. do Dzien. Bydg. pod „36". 6127

Dozorca 6289
lub akwizytor, 45 roku życia, przyjmie posadę, ew. kantorzysty w jakiemkolwiek przedsiębiorswie. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Dozorca". Łóżko z materacą tanio na sprzedaż.

Kucharka
umiejąca dobrze gotować poszukuje posady od 15 marca. Zgł do filji Dz. Bydg. pod „Kucharka". 6375

100 złotych
da podsekretarz adwokacki za wyrobienie jakiejkolwiek posady. Nowakowski, Gdynia. Kamienna góra, „Nasz Brzeg". 6356

Posady
szofera, posiadając dłuższą praktykę, na życzenie kaucja do 700 zł. Zgł. do filji Dzien. Bydg. pod „70". F3562

DZIERŻAWY

Dzierżawy
majątku od 600—1000 mg. dobrej ziemi poszukuję dla poważnego reflektanta. Jak również majątku przy wpłacie 200—300,000 zł. Łaskawe zgłosz. uprasza biuro Pogoń, Dworcowa 80.

Interes
(obwód Bydgoski) galanteryjno-kosmetyczny, dawniejsza świetnie prosperująca drogerja, mieszkanie i obszerne składy natychmiast bez odstępnego do przejęcia. Zgłoszenia do filji Dzien. Bydg pod „Interes". F3473

Kuźnię
wydzierżawię. Adres wskaże filja Dzien. Bydg F3545

Plac
pod kiosk do wynajęcia. Adres wskaże Dz. Bydg. 6349

Ubikacje
warsztatowe do wynajęcia. Chełmińska 16. 6346

Garaż
do wynajęcia. Grunwaldzka 17. 6372

Wydzierżawię
lokal nadający się na warsztat. Wiadomości ul. Chocimska 6. 6381

MIESZKANIA

Mieszkanie 6365
komfortowe 4—5 pokoi wprost od gospodarza możliwie przy Placu Wolności poszukuję. Of. pod „W. R. 6391" do Dz. Bydg.

Mieszkanie
5—6 pokojowe wydzierżawię. Gospodarz, Król. Jadwigi 7. F3506

Mieszkanie
2 pokoje z kuchnią natychmiast do wynajęcia. Of. do Dzien. Bydg. pod „200 A." 6350

Zamienię
pokój i kuchnię. Nakielska 57. 6374

Pokój
i kuchnia zaraz do wynajęcia. Wróblewski, Płątnowo-Zółwin poczta Bydgoszcz 5. F3560

Pokoje
i kuchnie 4 razy odda Główczewski, Stawowa 28. 6386

Mieszkanie
pokój i kuchnia do wynajęcia. Wiadomość w Dz. Bydg. 6395

POKOJE

Pokój
umebl. frontowy, słoneczny dla 2 pań lub panów do wynajęcia od 15 bm. Herm. Frankego 8, II lewo. F3500

Pokój
umebl. do wynajęcia, ul. Czartoryskiego 6, II prawo. 6402

Pokój
do wynajęcia. Sienkiewicza 52, I ptr. prawo. 6401

Ładnie
umeblowany pokój, blisko dworca, dla solidnego pana od 15. bm. do wynajęcia. Warszawska 19 II. p. prawo. 5998

Pokój
lub dwa pokoje z osobnem wejściem od 15-tego do wynajęcia. Piotra Skargi 2, I piętro lewo. (F3537

2 pokoje
w centrum miasta na part. na biura do wynajęcia od 1. kwietnia br. Marszałka Focha 75, part lewo. (6283

2 pokoje
w centrum miasta na part. na biura do wynajęcia od 1 kwietnia rb. Adres wskaże Dziennik Bydg. (6119

Pokój
umebl. z fortepjanem. Sienkiewicza 45, II lewo. F3574

Pokój
umebl. wynajmę. Jackowskiego 2, I ptr. prawo. 6347

Pokój 6445
umebl. z utrzymaniem lub bez od 15 wynajmę. Garbary 11, I ptr. prawo.

Pokój
umebl. Gimnazjalna 2, II lewo. F3569

Pokój
dla pań. Siemiradzkiego 4, I lewo. 6348

Umeblowany
pokój z osobnem wejściem dla 2 panów do wynajęcia. Piekarnia, Orla 6. 6366

Pokój
umebl. do wynajęcia ewtl. dla bezdzietnego małżeństwa. Grunwaldzka 17. 6371

Pokój
osobne wejście. 2 osobom lub małżeństwu. Hetmańska 10 F3568

Pokój
dobrze umeblowany dla inteligentnej osoby do wynajęcia. Wileńska nr. 9, I. prawo. F3559

Nauczycielka
poszukuje pokoju umebl. Oferty do filji Dz. Bydg. pod „Tani". F3571

RÓŻNE

Mój krem
nr. 4 usuwa zwiotczenia suchej skóry, zapobiega opierzchnięciom, pękaniu i szorstkości naskórka. Działa na cerę nadzwyczaj łagodnie i dobroczynnie Żukowska, Instytut Kosmetyczny, Cieszkowskiego 20. F3480

Obiady
smaczne i zdrowe tylko w „Royal", Dworcowa 31 pod kierownictwem kuchmistrza warszawskiego, wieczorem koncert. F3551

Obiady
1 00 zł kolacje z zupą 1,20 zł. Jadłodajnia. Warszawska 4. F3573

Bufetu
na rachunek, z własną koncesją poszukuję. Oferty pod „150" filja Dzien. Bydg. F3554

Wypożyczam
samochód ciężarowy. Kujawska 27, tel. 1861. (6305

Ogrodnika
samotnego jako wspólnika z 2500 zł poszukuję. Zgł. pod „Ogrodnik" do filji Dz. Bydg. F3565

Z 10 tys. zł
wstąpię do spółki lub kupię przedsiębiorstwo Of. do Dziennika Bydg. pod „E. A". 6378

Poszukuję
pożyczki 2000 zł za wysokim procentem i wolne mieszkanie. Adres wskaże Dz. Bydg. 6391

Unieważniam
zgubioną książeczkę wojskową i kartę demobilizacyjną na nazwisko Jan Michalski. 6177

Dziecko
(chłopiec) 2 miesięczny oddam na własne. Proszę się zgłosić do Dz. Bydg. pod „A. M. 137". 6246

Wzywam
wszystkich poszkodowanych przez farbiarnię Proebstel celem wspólnej akcji w sądzie o odszkodowanie. Św. Trójcy 22 b, 4 piętro prawo. 6376

Obelgę
rzuconą na p. Helenę Szafrańską z żalem odwołuję. Berta Reich, Leśna 30. F3549

Przybłąkała
się 10 bm. suczka Foxterrier, odebrać Promenada 40, I lewo. (F3548

Unieważniam
zagubioną książeczkę wojskową. Maksymiljan Schulz. 6387

Oświadczenie!
Zaręczyny z panną Stanisławą Pawłowską zamieszkałą przy ulicy Toruńskiej 97 zrywam. Teodor Jutrowski, Bydgoszcz. 6369

MATRYMONJALNE

Rządca
gospodarczy kaw. lat 33, wysoki, przystojny, z zacnej religijnej rodziny, obecnie na stanowisku, zapozna panią od lat 24—32 lub bezdzietną wdówkę właścicielkę większego gospodarstwa rolnego lub nieruchomości. Cel matrymonjalny. Rzecz poważna i honorowa. Łask. of. możliwie z fotografją proszę skierować do Dzien. Bydg. pod „Przystojny". (6291

Ożenię
się z panną urodzoną w Ameryce. Materjalnie jestem dobrą partją. Posag niewymagany. Pośrednictwo wynagrodzone. Zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „Okazja 100". 6247

Wdowiec
w starszym wieku, posiadający gotówkę, poszukuje wdowy lub starszej panny z własnem mieszkaniem, cośkolwiek roli lub małym składem, może być krawcową. Łaskawe oferty do Dzien. Bydg pod „A. B. J". (6351

Wdowiec
lat 44, szwajcar z 3 dziećmi od 10—14 lat, poszukuje na tej drodze żony. Wdowy lub starsze panny do lat 40, posiadające małe gospodarstwo, którym zależy na dobrym gospodarzu, zechcą swe oferty złożyć do filji Dz. Bydg. pod „Wdowiec 44". F3557

†

Dnia 10-go marca br. zasnęła w Bogu po dłuższych cierpieniach opatrzona Sakramentami św. nasza najukochańsza matka i babcia

ś. p.

Anna Bommertowa

w 84 roku życia, o czem donosi w ciężkim smutku pogrążona

Rodzina Pszczolińskich.

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 13 bm. o godzinie 4-tej po południu z domu żałoby, ul. Pomorska 64. (F3566

†

Dnia 10-go marca zmarł nagle nasz najdroższy ojciec, dziadek i teść

ś. p.

Piotr Szukaj

przeżywszy lat 87, o czem donosi w smutku pogrążona

Rodzina.

Koronowo, Bydgoszcz, Mrocza.

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 14 bm o godz. 9 rano w **Łąsku Wielkim.** (6399

Sędzia śledczy Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, w sprawie przeciw **Władysławowi Wilińskiemu** o zbrodnię z § 173 u. k. zarządza poszukiwanie oskarżonego Władysława Wilińskiego, względem którego zapadło dnia 7 marca 1930 r. postanowienie o tymczasowem aresztowaniu i rozsyła

list gończy.

Władysław Wiliński,

z zawodu robotnik, ostatnio zamieszkały w Bydgoszczy, przy ul. Stromej 59 u Rakowskiego, obecnie wałęsa się podobno po mieście Bydgoszczy i nocuje na tutejszym dworcu kolejowym.

Sąd wzywa każdego, kto zna miejsce pobytu oskarżonego, aby natychmiast zawiadomił najbliższą władzę sądową lub policyjną, w miarę możności oskarżonego zatrzymał i sprowadził do najbliższego sędziego śledczego lub Sądu Grodzkiego. (6415

Wielka wyprzedaż

towarów pochodzących z licytacji na rachunek obcy odbędzie się

dziś i następne dnie od godz. 8^{30}
przy ulicy Mostowej nr. 9.

Sprzedawać będę:

kapelusze damskie, przybory do stroju, kapelusze męskie, czapki, galanterja męska, koszule, krawaty, szelki, skarpety, trykotaże, rękawiczki, pończochy, swetry, i różne inne krótkie towary.

Michał Piechowiak,
zaprzys. taksator i aukcjonator. (5193

Sprzedaż przymusowa.

W czwartek, dnia 13 marca br. o godz. 11-tej przed poł. będę sprzedawał przy ul Sienkiewicza 2 na składnicy firmy „Rawa“ najwięcej dającemu za gotówkę:

cyklonetkę.

6425) **Malak,** kom. sądowy w Bydgoszczy.

Przetarg przymusowy.

Dnia 14 bm. o godz. 14-tej sprzedawać będę **we Fordonie przy ul. Bydgoskiej 78**

1 konia gniadego i wóz roboczy.

6450) **Kncharz,** kom. sąd.

Komisja Wspólnych Zakupów dla garnizonu toruńskiego odda w drodze ograniczonego przetargu dostawę

1800—1900 kg. mięsa
i 300—350 kg. tłuszczu (słoniny)

na drugi kwartał 1930 r. Oferty na dostawę dla całego garnizonu lub poszczególnych formacji z wyszczególnieniem ceny za 1 kg mięsa wołowego, skopowego i za 1 kg tłuszczu (słoniny) należy wnosić do Kwatermistrza 63 pułku piechoty do dnia **21 marca 1930 r. godz. 11-ta.**

Warunki dostawy można przeglądać w kancelarji Ofic. żywn. 63 pułku piechoty od godz. 8-mej do 16-tej.

Wadjum w kwocie 500 zł należy wpłacić do płatnika 63 pułku piechoty, dowód złożenia dołączyć do oferty.

Przetarg odbędzie się dnia **24 marca 1930 r. o godz. 11-tej w kancelarji 8 dyonu Żandarmerji** ul. Prosta.

Komisja Wspólnych Zakupów zastrzega sobie prawo wyboru przedłożonych ofert. Koszta niniejszego ogłoszenia ponosi oferent, który otrzyma dostawę. 6319

Kwatermistrz pułku
Bochniewicz, major.

Solidaryzując się z akcją Kupiectwa Polskiego, przeciwko podatkowi obrotowemu, uprzejmie donosimy P. T. Gościom, że dziś, w środę 12 bm. lokale nasze będą

ZAMKNIĘTE

na znak protestu od godziny 1-szej po południu do godziny 7-mej wieczorem.

„Cafe-Restaurant Pod Orłem“ — „Savoy“ — „Bristol“, „Gastronomja“ – „Ul“ – „Pod Strzechą“ – „Kasyno Cywilne“ „Probiernia Hartwig Kantorowicz“ – „Luckwald Nast.“ „Zagłoba“ – „Oaza“ – „Cukiernia Grey“ „Cukiernia Astorja“ „E. Werckmeister Nast.“

6429

Przetarg przymusowy.

W piątek dnia 14 marca br. o godz. 11 sprzedam w cegielni **Stopka** pod Koronowem w drodze przetargu przymusowego za natychmiastową zapłatą następujące przedmioty:

2 prasy z transmisją i kołami zapędowemi, lokomobilę f-my „Lanz“, Mannheim 42 P. S. z kominem, 150.000 sztuk cegły palonej, ca. 1000 mtr. szyny wąsko-torowej, 8 taczek do cegły, ca. 250 mtr. płaskiego żelaza, 250 ctr. węgla i koksu, wiertarkę, kowadło, 8 lorek do gliny, 5 lorek do cegły, 5 stołów do cięcia cegły.

Zbiórka reflektantów pół godziny przed licytacją w cegielni Stopka.

6429) **Kantorowicz,** kom. sąd. w Koronowie.

Dobrowolna licytacja.

Z powodu śmierci odbędzie się **w poniedziałek, dnia 17 marca br.** o godz. 10-tej przed poł. na **Probostwie Król. Nowawieś, pow. Wąbrzeźno Pom. dobrowolna licytacja martwego i żywego inwentarza.**

Sprzedawane będą: **2 konie wyjazdowe, 8 koni roboczych, 14 krów dojnych, 13 jałowic i młodego bydła, 3 wozy wyjazdowe wtem 1 kryty, sanie wyjazdowe, wozy robocze, sieczkarnia, maneż, młocarnia wialnia, rzędownik 2 metr., żniwiarka, kosiarka, walec, pługi, brony, kultywator, półszorki wyjazdowe i robocze konie, urządzenie kuchenne i rozmaite inne rzeczy.**

Powrozy i uzdeczki proszę zabrać ze sobą, poprzednio nic się nie sprzedaje. (6412

Jan Olszewski, licytator i taksator, w Grudziądzu.

Przetarg przymusowy.

Dnia 14 bm. sprzedawać będę o godz. 11-tej przy **ul. Grodzkiej 17 u p. Jarockiego:**

leżankę z nakryciem

o godz 11,15 przy **ul. Chopina 10:**

pianino

o godz. 16 **w mej kancelarji Śniadeckich 48 b:**

aparat fotograficzny

6454) **Kucharz,** kom. sąd.

Materace patentowe wyściełane

pod względem wykonania, doboru surowców, niskich cen i przystępnych warunków cieszą się 5521 największem uznaniem **tylko**

z TAPICERNI JANOWICZA
Bydgoszcz, Marszałka Focha 4 (dawn. Jagiellońska)

POPY-LIBERTI

IDEALNY LAKIER DO PAZNOKCI

3905

Skład kolonjalny i żelaza

w uprzemysłowionem mieście 1$\frac{1}{3}$ godz. koleją od Poznania, z obszernem mieszkaniem, z powodu śmierci właściciela

korzystnie do wydzierżawienia.

Oferty proszę skierować do adm. Dziennika Bydgoskiego pod „Poznań“.

5819

Tapety - Ceraty - Linoleum

5711 **S. Stryszyk, Bydgoszcz, Długa 34.**

5631

Resory samochodowe

kompletne, jak i pojedyńcze warstwy własnej fabrykacji, dostarcza pod gwarancją najlepszego wykonania (5004

„AUTOARMA“

BYDGOSZCZ, Śniadeckich 45. — Telefon 1824.

Bezpłatnie!

Czytelnikom „Dziennika Bydgoskiego“!

Redaktor Szyller-Szkolnik (autor prac naukowych), określa charakter zdolności i przeznaczenie bezinteresownie. Napisz imię, nazwisko, miesiąc urodzenia, otrzymasz analizę darmo Poznasz kim jesteś, kim być możesz. **Warszawa, Psycho-Grafolog Szyller-Szkolnik, Nowowiejska nr. 32, m. 6.** Znaczkami pocztowemi 75 gr. na przesyłkę załączyć. **Przyjęcie osobiste płatne godzina 11—7.** (4307

Rutynowany książkowy-bilansista

z kilkuletnią praktyką oraz chlubnemi świadectwami

poszukuje posady

Łask. zgłoszenia do filji Dziennika Bydgoskiego pod „20403“. (F3564

Poszukuję zaraz

kierownika

siłę samodzielną, z **branży obuwia i skór,** nie wyżej lat 35.

Zgłoszenia z podaniem warunków, referencji, odpisów uwierzytelnionych świadectw i fotografji proszę nadesłać: (6307

Centrala Obuwia i Skór B. Brzozowski, Tczew, Rynek 17.

Kierownika fabryki cukierków

branży czekoladowo-cukierniczej, **siłę pierwszorzędną,** obeznaną gruntownie z fabrykacją drażetek, komprymatów, czekolad, cukierków, wafli itd. **poszukuje zaraz** poważna fabryka cukierków i czekolady w okręgu nadnoteckim. Zgłoszenia z dołączeniem życiorysu, odpisu świadectw, fotografji i podaniem warunków należy skierować pod „Kierownik fabryki cukierków“ do Dziennika Bydgoskiego. (6385

Do samodzielnego prowadzenia

naszej filji w Świeciu n/W. (sprzedaż towarów kolonj. oraz spirytualji w butelkach) **poszukujemy** (6409

odpowiedniej siły

możliwie żonatej. Mieszkanie wolne. Wymagana kaucja 3000.— zł. Znajomość branży oraz władanie językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie koniecznie pożądane. Zgłoszenia **piśmienne** (osobiste bezcelowe).

Davis & Knopf, Świecie n/W.

Gnieźnieńska Loterja na Konie

Cena losu 1 zł, 11 losów 10 zł
wyłącznie porta lub za zaliczeniem

Ciągnienienie
28-go kwietnia b. r.

poleca 3962

Felicja Kaschowa
kolektura Loterji Państwowej
Gniezno, ulica Tumska nr. 5.
Tel. 200.
P. K. O. Poznań 207907.

Kulki do gry 6418
Lalki samokoziołkujące
Koguty ze sobą walczące
Ptaki fruwające
Drezyny i inne nowości
w zabawkach poleca

„Patria“
Fabryka Zabawek
Królewska Huta
3-go Maja 56.
Do oddania zastępstwo.

Poszukuję

zaraz **10–15000 zł** na I hipotekę na dom wartości 120 000 **zł.** Płacę 13% Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „I hipoteka“. 6125

Z powodu dużego nieszczęścia sprzedam (5911

2 domy

masywne, 50 mórg dobrej ziemi obsianej w całości lub częściowo i łąkę 7 morgową w dobrem położeniu, przy szosie, blisko dworca i szkoły w powiecie starogardzkim na Pomorzu. Oferty do Dzien. Bydg. pod „5911“.

Świeże śledzie

dziennie do oddania, **norweskie, szwedzkie i szprotki** po najtańszych cenach dziennych. Zamówienia będą punktualnie wykonane. 6156

Cieszyński, Łokietka 6
Telefon 975.

Tokarnię

silną, długości do 2 metrów **kupi** 6299

Autoarma
ul. Śniadeckich 45,
tel. 1824.

Kawiarnia-Restauracja

w biegu, miasto powiatowe, na Pomorzu do oddania w dzierżawę lub przyjmę wspólnika fachowca z kancją 5000 zł. Zgłoszenia do Dziennika. Bydg. pod „Kawiarnia“. 6453

Biuralistka

z dobremi referencjami, władająca język. polskim i niemieckim, **potrzebna zaraz.** Oferty z dokładnym życiorysem do Dz. Bydg. pod **„Hurtownia“.** 6325

Firma eksportowa

poszukuje 6279

ekspedjenta

pożądana praktyka w handlu spożywczym oraz znajomość języka niemieckiego. Zgłoszenia pod „Niemieckie“ do Dzien. Bydg.

Potrzebna

uczennica. Cukiernia, ul. Gdańska 133. (F3577

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł., na dalszych stronach 85 gr. za milim. i łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłem dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.